Kokoelmaohjelma taidekokoelmat

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEO

Jyväskylän taidemuseon kokoelmapoliittinen ohjelma 2016

SISÄLLYS

JOHDANTO 3

KOKOELMATEHTÄVÄ 5
- Jyväskylän taidemuseon kokoelmatehtävä 5
- Jyväskylän taidemuseota koskeva lainsäädäntö 6
- Jyväskylän taidemuseon hallinnoimien taidekokoelmien historia ja kokoelmien nykytila 6
- Jyväskylän kaupungin omistamat taidekokoelmat 6
- Jyväskylän taidemuseolle deponoidut kokoelmat 10
- Julkinen taide ja julkiset veistokset 11
- Kokoelmatehtävän näkökulmat ja arvot 11
- Jyväskylän taidemuseon kokoelmahallinnan resurssit 12

TALLENNUS JA KARTUNTA 13
- Tallennusalueet ja tallennuksen painopisteet 13
- Taideteokset objektityyppeinä 14
- Tallennuskriteerit ja teosten arvottaminen 14
- Tallennussuunnitelma 14
- Tallennustavat 14
- Kartuntamäärät ja seuranta 15
- Muistiorganisaatioiden ja museoiden tallennustyönjako 15

KOKOELMIEN HALLINTA 16
- Kokoelmien jaottelu 16
- Arvoluokitus 17
- Kokoelmiin liittäminen 18

KOKOELMIEN HOITO 25
- Kokoelmien kunnon arviointi ja dokumentointi sekä konservointisuunnitelmat 26
- Konservointi ja ennaltaehkäisevä konservointi 26
- Säilytys 26
- Turvallisuus 27
- Kokoelmien vakuuttaminen 28

KOKOELMIEN SAAVUTETTAVUUS JA KÄYTTÖ 29
- Kokoelmien saavutettavuus 29
- Kokoelmien käyttäjät 30
- Kokoelmien käyttötavat 31
- Kokoelmapalvelut 33
- Kokoelmien käytön rajoitukset 33
- Lainaus- ja tallentamisperiaatteet sekä ehdot 34

LIITTEET
- Liite 1: Terminologia
- Liite 2: Hankintapäätös
- Liite 3: Lahjoitussopimus
- Liite 4: Mediataidehankintasopimus
- Liite 5: Luettelointiohjeet
- Liite 6: Sijoitussopimus
- Liite 7: Lainaussopimus

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEO ART MUSEUM

Kannen kuva: Jyväskylän museopalveluiden kokoelmakeskus 2010
Kuva: Ville Röyttä

Teksti: Jaana Oikari
Taitto: Tiina Ekosaari
Kokoelmaohjelma e-julkaisuna: www.jyvaskyla.fi/taidemuseo/

JOHDANTO

Museon kokoelmapolitiikka eli kokoelmapoliittinen ohjelma on asiakirja museon kokoelmapoliittisista tavoitteista, linjauksista ja periaatteista sekä näiden toteuttamiseen käytetyistä toimintatavoista ja menetelmistä. Kokoelmapolitiikassa kuvataan museon kokoelmahallinta ja siihen liittyvät prosessit.

Kokoelmapolitiikka on museon pitkän tähtäimen toimintasuunnitelma, kuinka kokoelmien kartuttaminen, tallennus, säilyttäminen, konservointi, esittäminen sekä tutkimus on museossa järjestetty. Kuva: Jaana Oikari

Kokoelmapolitiikka helpottaa kokoelmien hallintaa selkeyttämällä kokoelmien sisältöä sekä kartunnan tavoitteita. Ohjelma auttaa suuntaamaan resurssit parhaalla mahdollisella tavalla, hahmottamaan kokoelman ominaislaatua ja löytämään sen merkitykselliset piirteet. Museon aiemmin kirjaamattomat käytännöt tulee huomioiduksi ohjelmassa.

Kokoelmapolitiikka on museon pitkän tähtäimen toimintasuunnitelma, kuinka kokoelmien kartuttaminen, tallennus, säilyttäminen, konservointi, esittäminen sekä tutkimus on museossa järjestetty. Se määrittelee museon kokoelmiin liittyvät prosessit. Kokoelmapoliittinen ohjelma on yksi käytännön kokoelmatyön työkalu.

Kokoelmapolitiikka auttaa hahmottamaan museotyön kokonaisuutta sekä paikallisesti että maakunnallisesti. Ohjelman avulla kunnan viranhaltijat ja luottamushenkilöt voivat perehtyä museoiden yhteisiin kokoelmaperiaatteisiin ja tavoitteisiin. Ohjelma selventää myös museoiden työntekijöille kokoelmatyön prosesseja ja toimintaperiaatteita.

Jyväskylän taidemuseon ensimmäinen taidekokoelmapoliittinen ohjelma valmistui vuonna 2002. Kokoelmapolitiikan perinpohjainen uusiminen tuli ajankohtaiseksi monien museoalan muutos-

ten myötä 2010-luvulla. Uusi kokoelmapolitiikka on laadittu samanaikaisesti Keski-Suomen alueellisen taidekokoelmapoliittisen ohjelman kanssa.

Kokoelmapoliittisen ohjelman laadinnassa on käytetty ohjeena Museoviraston julkaisemaa opasta Kokoelmapolitiikan muistilista museoille. Museoviraston ohjeita ja oppaita 3. museo 2015 (http://www.nba.fi/fi/File/2095/kokoelmapolitiikan-muistilista-museoille.pdf) sekä ICOM – Suomen komitea ry:n laatimia Museotyön eettisiä sääntöjä (http://finland.icom.museum/etiikka.html) Taustatukena kokoelmapoliittisen ohjelman laadinnassa on toiminut myös Luston kokoelmapolitiikka, joka on tehty Museoviraston ohjeiden mukaisesti 2015 (http://www.lusto.fi/wp-content/uploads/Luston_kokoelmapolitiikka_2015_julk.pdf).

Hyvänä apuna on ollut Keski-Suomen alueen aineiston valtakunnallinen taidekokoelmakartoitus, joka toteutettiin 2013 yhdessä Museoviraston kanssa. Aineisto löytyy Jyväskylän taidemuseon arkistosta. Jyväskylän taidemuseon hallinnoimien taidekokoelmien lähdemateriaalina ovat toimineet Alvar Aalto museon vuosikertomukset sekä Jyväskylän taidemuseon taidetietokanta. Luettelointi ja digitointi osiossa on käytetty apuna Valtion taidemuseon julkaisemaa Taideteosten luettelointiohjetta (http://www.suomenkansallisgalleria.fi/wp-content/uploads/2014/04/15945_taideteosten_luettelointiohje_2_net.pdf).

Jyväskylän taidemuseon taidekokoelmapolitiikka on toimitettu kahtena eri versiona, joista laajempi versio liitteineen palvelee kokoelmakäsikirjana museon sisäistä käyttöä. Jyväskylän taidemuseon taidekokoelmapolitiikka päivitetään tarpeen vaatiessa. Tarkistamisesta ja päivittämisestä vastaa Jyväskylän taidemuseon taidekokoelmista vastaava henkilö. Kokoelmatoiminnan vuosittaisia tavoitteita käsitellään toimintasuunnitelmien yhteydessä, jolloin myös linjataan kokoelmatoiminnan resurssit.

KOKOELMATEHTÄVÄ

Museopalveluilla on merkitystä taustayhteisönsä henkisen hyvinvoinnin lisääjinä ja ylläpitäjinä. Museotoiminta voi antaa ihmisille mahdollisuuden arkielämässään kokea ja tehdä elämänsä merkitykselliseksi ja mielekkääksi. Jyväskylän taidemuseon kokoelmatehtävä on osana kaupungin muita palveluja luomassa ja vahvistamassa arjen kulttuurisuutta edistämällä taiteen tuntemusta, tutkimista ja taidekasvatusta.

Jyväskylän maalaiskunnan 500 teosta liitettiin osaksi Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia 2009. Kymppinostot Oy:n työmiehet irrottamassa sisäilmaongelmien vuoksi purettavaksi määrätystä Palokan yläasteelta ja lukiosta 2010 Matti Reivin teoksen Painavainen, 2007. Teos siirrettiin säilytystiloihin puhdistettavaksi ja säilytettäväksi.
Kuva: Ville Röyttä.

Kokoelmatehtävää määrittävät ja säätelevät ennen kaikkea museolainsäädäntö, erilaiset kansalliset, kansainväliset ja kahdenväliset sopimukset, museotyöhön liittyvät eettiset säännöt, museon omat säännöt, toiminta-ajatus ja strategia sekä muistiorganisaatioiden välinen työnjako. Lisäksi kokoelmatehtävän linjaamiseen vaikuttavat museon kokoelmien synnyn, tallennuksen, hallinnan, hoidon ja käytön historia sekä kokoelmien rakenne.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEON KOKOELMATEHTÄVÄ

Jyväskylän taidemuseon kokoelmatehtävänä on kartuttaa, säilyttää, hoitaa ja tutkia Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia ja Jyväskylän taidemuseon hoitoon uskottuja deponointikokoelmia annettujen resurssien mahdollistamalla tavalla. Taidemuseo pyrkii kartuttamaan hallinnoimiaan

kokoelmia kokoelmapoliikan mukaisella tavalla, säilyttämään taideteoksia niiden fyysisen elinkaaren ja materiaaliset rajoitteet huomioiden, muuttumattomina, tutkimaan taideteoksen ja siihen liittyvien meta- ja kontekstitietojen avulla teoksen ja kokoelmien merkitystä esittäen erilaisia tulkintoja. Vaikka teokset itsessään säilyvät muuttumattomana teosten merkitykset ja arvot muuttuvat ja saavat uusia sisältöjä ja tulkintoja ajan kuluessa.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEOTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Jyväskylän taidemuseon kokoelmatehtävää ohjaavat kaupungin kulttuuri- ja nuorisotoimen ja museopalveluiden johtosäännöt ja strategiat (http://www3.jkl.fi/hakemisto/sivu.php/asia/2688). Jyväskylän taidemuseo noudattaa toiminnassaan museolakia, jonka mukaan museotoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Lain mukaan museoiden tulee edistää kulttuuriperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa. (http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920729)

Jyväskylän taidemuseo noudattaa toiminnassaan Suomen lakia, asetuksia ja hallituksen ratifioimia kansainvälisiä sopimuksia, jotka koskevat kulttuuriomaisuutta, luonnon ja ympäristön-suojelua sekä niitä voimassa olevia lakeja ja asetuksia, jotka museotoiminnasta ja tekijänoikeuksista on Suomessa säädetty. Museotyössä noudatetaan ammattietiikan pohjana Kansainvälisen museoneuvoston ICOM:in ammattieettisiä sääntöjä.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEON HALLINNOIMIEN TAIDEKOKOELMIEN HISTORIA JA KOKOELMIEN NYKYTILA

Jyväskylän kaupungin taidekokoelmat koostuvat pienemmistä erillisistä kokoelmista. Kokoelmien teokset ovat toisaalta taidemuseon aktiivisen hankinnan tulosta, toisin sanoen kokoelmaan on hankittu taideteoksia hankintapäätöksen mukaisesti, mutta osa kokoelmista tai niiden teoksista on tullut kokoelmiin myös lahjoittamalla tai deponoimalla.

JYVÄSKYLÄN KAUPUNGIN OMISTAMAT TAIDEKOKOELMAT

Eeva-Liisa Niittysen kokoelma

Kokoelmaan kuuluu lähinnä lahjoittajan ystävien teoksia: maalauksia ja grafiikkaa suomalaisilta tekijöiltä mm. 15 vedoksen sarja Tuulikki Pietilältä. Eeva-Liisa Niittynen oli esittänyt toivomuksen perikunnalleen, että osa hänen taidekokoelmastaan, 13 teosta, lahjoitetaan Jyväskylän taidemuseolle. Kokoelman teoksia säilytetään kokoelmakeskuksen säilytystiloissa, osa siitä on sijoitettu kaupungin yksiköihin.

Huugo ja Vilma Oksasen kokoelma

Jyväskylästä kotoisin oleva Huugo Oksanen (1918–1989) perusti 1945 Jyväskylän Rauta ja Romu Oy:n, jonka hän puolisonsa Vilma Oksasen (–2001) kanssa myi 1983 Kuusakoski Oy:lle. Pariskunta testamenttasi omaisuutensa puoliksi Sydäntutkimussäätiön ja Liikesivistysrahaston kesken. Taidekokoelman Vilma Oksanen lahjoitti Jyväskylän taidemuseolle liitettäväksi osaksi Jyväskylän kaupungin taidekokoelmaa. Kokoelmassa on 40 suomalaisten ja keskisuomalaisten merkittävien taiteilijoiden teosta. Huugo ja Vilma Oksasen testamenttilahjoituksen teoksia säilytetään Holvin säilytystiloissa, osa siitä on sijoitettu kaupungin yksiköihin.

Jyväskylän kaupungin taidekokoelma

Jyväskylän kaupungin taidehankintojen historia alkaa 1800-luvun loppupuolelta. Vanhin kaupungin kokoelmiin kuuluva, vuodelta 1878, Bernhard Reinholdin maalaama muotokuva Jyväskylän 1800-luvun merkkihenkilöihin kuuluneesta piirilääkäri Wolmar Styrbjörn Schildtistä oli esillä kaupungin raatihuoneella jo 1880-luvun loppupuolella. Ensimmäiset yhdeksän taideteosta kaupunki sai kokoelmiinsa 1920-luvulla vuokrana taiteilijoiden käyttämästä näyttelytilasta. Käännekohtaa kaupungin taidehankintojen kannalta merkitsi 1947 päätös määrärahoista taideteosten hankkimiseksi. Päätöksen turvin hankittiin kaupungin ansioituneiden toimihenkilöiden muotokuvia.

Vuonna 1962 nimettiin taideostotoimikunta hoitamaan keskitetysti kaupungin taidehankintoja. Päätös vakiinnutti julkiset taidehankinnat osaksi Jyväskylän kaupungin toimintaa. Aluksi taideostotoimikunta toimi kaupunginhallituksen alaisuudessa lähinnä esittelijänä, mutta toimintamuodon aiheuttaessa kitkaa, sai taideostotoimikunta vuodesta 1965 lähtien tehdä taidehankinnat itsenäisesti määrärahojen puitteissa. Kuitenkin usein kaupunginjohtaja, kaupungin ylimpänä virkamiehenä, valitsi ostettavat työt kaupungissa olleista taidenäyttelyistä. Kaupunginhallituksen päätettäväksi jäivät myös suuremmat veistoshankkeet ja rakennuskohtaiset taidehankinnat.

Vuonna 1977 kaupunkiin perustettiin kulttuurilautakunta ja sen alaisuuteen mm. kuvataidejaosto, joka jatkoi vuonna 1974 kuvataidetoimikunnaksi muutetun taideostotoimikunnan työtä. Aiemmin taiteeseen liittyvät kaupungin toimenpiteet olivat hajanaisia ja vailla yhtenäistä suunnittelua, nyt kulttuurilautakunta alkoi vastata kaikesta kunnan kulttuuritoiminnasta, myös taidehankinnoista siten, että Alvar Aalto museon asiantuntijat valitsivat hankittavat teokset taidenäyttelyistä ja hankintojen esittelijänä toimi Alvar Aalto museon johtaja.

1980-luvulla alettiin kiinnittää enemmän huomiota hankintasuunnitelmiin. Taidehankintojen yhdeksi painopistealueeksi tuli taidegrafiikka. Painotukseen oli syynä lähinnä kolme seikkaa: Alvar Aalto museolle deponoitiin 1981 Suomen Taidegraafikot ry:n kokoelma, Jyväskylässä aloitti toimintansa Suomen ensimmäinen kunnallinen grafiikan työpaja 1978 ja 1975 Alvar Aalto museo yhdessä Suomen Taidegraafikot ry:n kanssa alkoi järjestää joka kolmas vuosi kansainvälisen Graphica Creativa näyttelyn. Muita painopistealueita olivat keskisuomalainen ja valtakunnallinen taide, joiden hankinnassa tuli erityisesti painottaa teosten dokumentointia ja sijoitustoimintaa. Kansainvälistä huipputaidetta tuli hankkia vain hyvin harkitusti. Eri vuosina hankintojen painotus vaihteli näyttelyiden mukaan. Alvar Aalto museon näyttelyohjelma, taidehankinnan periaatteet ja taidekokoelmat muodostivat kokonaisuuden, jotka toimivat kiinteässä vuorovaikutuksessa.

Kuvataidejaosto lakkautettiin vuonna 1988 ja tästä eteenpäin ostopäätöksiä teki kulttuurilautakunnan lisäksi museonjohtaja ja vuodesta 1999 hankintapäätökset on tehnyt museonjohtaja hankintatyöryhmän kanssa vuosittaisen hankintasuunnitelman mukaisesti. Hankintojen dokumentoidessa alueellista näyttelytoimintaa hankintoja tehdään pääasiassa Keski-Suomen alueen taidenäyttelyistä. Lisäksi hankintoja tehdään suoraan taiteilijoilta ja yksittäistapauksina perikunnilta sekä yksityishenkilöiltä. Kartunnan keskeisin peruste on taiteilijoiden keskisuomalaisuus. Keskisuomalaisiksi taiteilijoiksi määritellään täällä syntyneet, täällä pysyvästi asuvat tai jossakin elämänsä vaiheessa täällä asuneet taiteilijat. Hankintaperusteena voi olla myös teoksen aiheen sidos Keski-Suomeen. Toinen valintojen painopiste on erityisesti kotimainen ja kansainvälinen taidegrafiikka sekä kokoelmiin liittyvä koti- ja ulkomainen taide. Jatkuvasti karttuvan kokoelman koko oli vuonna 2016 6930 teosta.

Jyväskylän kaupungin taidekokoelmat olivat aluksi sijoitettuna kaupungin eri yksiköihin. Viimein 1961 valmistuneesta Keski-Suomen museosta kokoelma sai säilytystilan ja teokset luetteloitiin. Tosin museon tiloihin sijoitettiin vain kokoelman arvokkaimpina pidetyt teokset, suurin osa teoksista oli edelleen sijoitettuina kaupungin hallintokunnissa. Alvar Aalto -museon hoitoon kaupungin taidekokoelmat siirtyivät vuosina 1979–1982. Jyväskylän taidemuseo perustettiin vuonna 1998 Alvar Aalto -museon kuvataideosaston luomalle perustalle. Edelleen kaupungin kokoelmista noin 1/3 osa on sijoitettuna kaupungin eri yksiköihin. Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia säilytetään Holvin säilytystiloissa sekä kokoelmakeskuksessa, riippuen teoksen arvoluokituksesta.

Jyväskylän kaupungin taidekokoelmien kiinteistöhankinnat

Jyväskylän kaupungin julkisissa rakennus- korjaus- ja kaavoitushankkeissa kiinteistöihin tehtävät taidehankinnat ovat osa Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia. Ensimmäinen rakennusmäärärahoista maksettu teos oli Alku-lastentarhaan hankittu Feliks Ojasen maalaus Leikkiviä lapsia vuonna 1953. Teos maksettiin varoista, jotka olivat säästyneet lastentarhan korjaustöistä. Vuonna 1964 Jyväskylän kaupunki teki periaatepäätöksen varata julkisten uudisrakennusten rakentamisrahoista määrärahan taideteoksia varten ja taideostotoimikunnan tehtäväksi tulivat hankintojen käytännön järjestelyt ja teosten valinta. Varsinaisesti prosenttiperiaate, tai Jyväskylässä voidaan puhua kiinteistöhankinnoista, tuli voimaan Jyväskylässä vuonna 1975, jolloin taideostotoimikunnan tehtäväksi määrättiin rakennustoimiston ja kaupunginhallituksen toimeksiannosta hoitaa taidekilpailujen käytännön järjestelyt ja taideteoksen valinta.

1990-luvulla kiinteistöjen taidehankinnoista esityksen kulttuurilautakunnalle teki Alvar Aalto museon johtaja rakennusvirastolta saamansa rakennusohjelman mukaisesti. Vuonna 1998 silloisen yhdyskuntatoimen johtaja Osmo Rosti perusti julkisten alueiden taidetyöryhmän. Julkisen taiteen työryhmään kuuluu jäseniä Jyväskylän kaupungin taidemuseosta, tilapalvelusta ja kaupunkirakennepalveluista. Lisäksi työryhmässä on asiantuntijajäsenet Jyväskylän taiteilijaseurasta ja Taiteen edistämiskeskuksen Keski-Suomen aluetoimipisteestä. Työryhmän tehtävänä on päättää pienimuotoisten teosten hankkimisesta, jotka on mahdollista rahoittaa muun rakentamisen yhteydessä. Kiinteistöhankinnoista koulujen taideteokset liitettiin Jyväskylän kaupungin taidekokoelmaan 1980.

Jyväskylän maalaiskunnan taidekokoelma

Jyväskylän maalaiskunnan taidekokoelma koostuu uudemmasta keskisuomalaisesta taiteesta. Kokoelman teoksia on saatu kuntalahjoina ystäväkunnilta, kokoelmassa on kouluille lahjoitettua taidetta, erilaisia muotokuvia kunnan vaikuttajahenkilöistä. Kokoelmaa on kartutettu myös taidehankintamäärärahalla ja kiinteistöhankintoina. Taideteostietokannan mukaan Jyväskylän maalaiskunnan taiteen ostotoiminnasta tuli aiempaa säännöllisempää ja johdonmukaisempaa 1970-luvun puolivälistä alkaen. Nähtävästi silloin hankinnoista tuli kulttuurilautakunnan päätöksen alaisia. Yksi lähtökohta Jyväskylän maalaiskunnan teoshankinnoissa on ollut 1980 luvulta lähtien ns. lahjoitusteokset. Maalaiskunta hankki paikallisilta graafikoilta vedoksia, joita lahjoitettiin erilaisten merkkipäivien ja tilaisuuksien yhteydessä. Näistä vedoksista liitettiin yksi kappale Jyväskylän maalaiskunnan taidekokoelmaan. Taidehankinnoista päätti taidehankintatyöryhmä ja hankintoihin oli määräraha (vuonna 2009 20 000 €). Myös kiinteistöjen taidehankinnoille oli varattu erillinen määräraha.

Jyväskylän maalaiskunnan 500 teosta liitettiin osaksi Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia 2009 Uuden Jyväskylän syntymisen myötä. Samalla taidehankintamääräraha liitettiin Jyväskylän kaupungin taidekokoelmien hankintamäärärahaan. Teoksia säilytetään Jyväskylän taidemuseon kokoelmakeskuksen säilytystilassa. Suuri osa teoksista on edelleen sijoitettuna kaupungin yksiköihin.

Kalle Heinosen kokoelma

Jyväskyläläinen talousvaikuttaja kauppaneuvos Kalle Heinonen (1898–1984) on lahjoittanut Yrjö Saarisen maalauksista koostuvan, 14 teoksen kokoelman, osaksi Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia 1982. Teoksia säilytetään Jyväskylän taidemuseon Holvissa, osa niistä on sijoitettu kaupungin yksiköihin.

Sihtolan Jyväskylä -kokoelma

Kokoelma on saanut alkunsa Jalo Sihtolan (1882–1969) ja hänen puolisonsa Ester Sihtolan (1884–1964) taidekeräilystä ja siihen kuuluu sekä kotimaista että eurooppalaista taidetta lähinnä 1930-1950 luvuilta. Alvar Aallon ystävänä Jalo Sihtola deponoi Jyväskylän kaupungille taidekokoelmastaan suurimman osan sijoitettavaksi esille Jyväskylän kaupungin Alvar Aalto museoon. Ester ja Jalo Sihtolan säätiön taholta kokoelma hajaannutettiin Jyväskylän taidemuseoon, Imatran taidemuseoon ja Ateneumiin vuonna 2001. Jyväskylän taidemuseolle jääneet 265 teosta säilytetään Jyväskylän taidemuseon Holvissa, osa niistä on sijoitettu kaupungin yksiköihin. Kokoelmaan liittyneet Jalo Sihtolan ja taidemuseon keräämät lehtileikkeet ja muu tutkimusaineisto kokoelman teoksista ja taiteilijoista on sijoitettuna Jyväskylän taidemuseon arkistossa.

Suomen kulttuurirahaston Keski-Suomen rahaston kokoelma

Keski-Suomen rahasto, yksi Suomen Kulttuurirahaston 17 maakuntarahastosta, perustettiin vuonna 1958. Se muodostuu yleisrahastosta sekä lahjoituksiin ja testamentteihin perustuvista nimikkorahastoista. Vuonna 2007 Suomen kulttuurirahasto lahjoitti, alkuaan kaupungille 1986 deponoidun, 115 teoksen kokoelman Jyväskylän kaupungille. Kokoelma sisältää pääosin keskisuomalaisten taiteilijoiden tekemää tai muuten Keski-Suomeen liittyviä teoksia. Teoksia on säilytetään kokoelmakeskuksessa, osa niistä on sijoitettu kaupungin yksiköihin.

Taito Mörkin kokoelma

Taiteenkerääjä, kotiseutuneuvos Taito Mörk (1922–2005), toimi pitkään Jyväskylän kaupungin varastopäällikkönä. Hän lahjoitti 100 teoksen kokoelmansa vuonna 2004 testamentissaan Jyväskylän kaupungin taidekokoelmiin liitettäväksi sekä 30 000 € rahaa tulevia teoshankintoja varten. Testamentissa painotettiin, että hankittavat teokset tulee sijoittaa kaupungin yksiköihin tuottamaan iloa kaupungin työntekijöille. Lisäksi kokoelmaan kuuluu C-kaseteille äänitettyjä tarinoita kokoelman teoshankinnoista, teoksista ja taiteilijoista. Nauhoissa kerrotaan yksityiskohtaisesti, mistä näyttelystä teokset on hankittu sekä perustellaan hankintoja. Teokset on sijoitettu Jyväskylän kaupungin yksiköihin.

Urho ja Anneli Lehtisen kokoelma

Taiteilija Urho Lehtinen (1887–1982) oli yksi keskeisimmistä keskisuomalaisista taiteilijoista, ns. rakastettu kotien taiteilija. Urho ja Anneli Lehtisen kokoelma sisältää erityisesti Urho Lehtisen teoksia ja luonnoksia, mutta johtuen Urhon keskeisestä asemasta Jyväskylän taitelijaseurassa, kokoelmassa on myös muiden paikallisten taiteilijoiden teoksia. Urho Lehtisen tyttären Hilpi Hännisen lapset graafikko Jyrki Markkanen ja graafikko Outi Markkanen ovat myös melko hyvin edustettuina kokoelmassa. Anneli Lehtinen lahjoitti, miehensä Urho Lehtisen tahdon mukaisesti, teoksia Jyväskylän kaupungin taidekokoelmaan vuosina 1984, 1991, 1992, 2002 ja vielä testamentissaan 2013. Kaiken kaikkiaan kokoelmaan kuuluu 428 teosta ja luonnosta. Teokset on pyritty sijoittamaan Urho ja Anneli Lehtisen toiveen mukaisesti Jyväskylän kaupungin hoiva-alan yksiköihin.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEOLLE DEPONOIDUT KOKOELMAT

Alfred Kordelinin säätiön taidekokoelma

Liikemies ja mesenaatti Alfred Kordelin (1868–1917) oli raumalaisen merimiehen poika, jonka luoman mittavan omaisuuden turvin tuetaan jatkuvasti merkittävillä summilla suomalaista taidetta ja tiedettä. Alfred Kordelinin testamenttiin perustuva rahasto aloitti toimintansa vuonna 1920. Kordelinin Kultarannan siirryttyä valtion omaisuutena presidentin kesäasunnoksi säätiön piirissä keskusteltiin 1920-luvulla oman taidemuseon ja -kokoelman luomisesta. Lopulta päädyttiin käyttämään osa apurahavaroista taidehankintoihin. Syntynyt kokoelma heijastelee mielenkiintoisesti Suomen 1920- ja 30-lukujen taide-elämää. Alfred Kordelinin säätiön noin 300 teosta käsittävässä kokoelmassa on useita Suomen taidehistorian merkkiteoksia ja siinä on edustettuina niin maalaustaidetta, grafiikkaa kuin veistoksia. Säätiön keräämiä teoksia on talletettu kotimaisiin taidemuseoihin: Ateneumiin, Hämeenlinnan, Jyväskylän, Lahden, Rauman ja Tampereen taidemuseoihin sekä Keski-Suomen museoon. Taidekokoelmasta on sijoitettu Jyväskylän kaupungille ”kaunistamaan kaupunkia” vuonna 1974 13 teosta. Teoksia kuitenkin säilytetään Jyväskylän taidemuseon Holvissa, sillä teoksia lainataan usein taidenäyttelyihin. (Suomalaisten taidesäätiöiden yhdistys. Alfred Kordelinin säätiö http://stsy.fi/fi/jasenet/alfred-kordelinin-saatio/ 15.3.2016)

Erkki Santasen kokoelma

Erkki Santasen perikunnan omistama kokoelma on deponoitu Jyväskylän taidemuseolle vuonna 1990. Talletus sisältää keskisuomalaisen taiteilija Erkki Santasen (1925–1990) 63 teosta vuosilta 1949–1990. Teoksia säilytetään kokoelmakeskuksessa, osa niistä on sijoitettu deponointiehtojen mukaisesti kaupungin yksiköihin.

Oiva Syyrakin kokoelma

Oiva Syyrakin perikunnan omistama kokoelma on deponoitu Jyväskylän taidemuseolle vuonna 1995. Talletus sisältää keskisuomalaisen taiteilija Oiva Syyrakin (1917–1995) 25 teosta vuosilta 1963–1994. Teoksia säilytetään kokoelmakeskuksessa, osa niistä on sijoitettu deponointiehtojen mukaisesti kaupungin yksiköihin.

Suomen Säästöpankin kokoelma

Suomen Säästöpankin kokoelma sisältää 54 taideteosta, pääasiassa kotimaista 1960–1980-lukujen maalaustaidetta ja grafiikkaa. Teosten nykyinen omistaja on Valtion taidemuseo. Valtion vakuusrahasto osti Suomen Säästöpankilta taidekokoelman, joka siirtyi vuonna 1994 Valtion taidemuseon hallintaan. Valtion taidemuseo päätti jättää pääosan teoksista niiden aluetaidemuseoiden haltuun, joiden toimialueella ne ovat alun perinkin olleet. Näin kokoelmaan valikoitui 54 teosta Keski-Suomen Säästöpankin entisistä kokoelmista. Merkittäviä paikallisia taiteilijanimiä ovat Alvar Cawén, Erkki Heikkilä, Jonas Heiska ja Veikko Hirvimäki. Kokoelmaan kuuluu myös useiden keskisuomalaisten taidegraafikoiden teoksia kuten esim. Riitta Uusitalo ja Ulla Ruppa. Deponointiehtojen mukaisesti teoksia ei pääsääntöisesti sijoiteta, vaan niitä säilytetään Jyväskylän taidemuseon säilytystiloissa.

Suomen Taidegraafikot ry: kokoelma

Suomen Taidegraafikot ry:n kokoelman tarkoituksena on dokumentoida suomalaista taidegrafiikkaa mahdollisimman monipuolisesti. Sen vuoksi siihen kerätään taiteilijoilta paitsi numeroituja vedoksia myös työ- ja koevedoksia, painolaattoja, luonnoksia ja työvälineitä. Vuonna 1941 perustettu kokoelma deponoitiin pysyvästi vuonna 1981 Alvar Aalto -museoon ja vuonna 1998 edelleen Jyväskylän taidemuseoon. Kokoelmaa kartutetaan graafikoille suunnatuilla teoskeräyksillä. Vuonna 2016 kokoelmassa oli 5015 teosta. Teokset on sijoitettu deponointiehtojen mukaisesti Jyväskylän taidemuseon säilytystiloihin Holviin.

Suomen Taiteilijaseuran kokoelma

Suomen Taiteilijaseura on vuonna 1982 deponoinut kolme teosta alun perin Alvar Aalto museolle, Jyväskylän taidemuseon perustamisen jälkeen deponointi on siirtynyt taidemuseon hoitoon. Teoksia säilytetään kokoelmakeskuksessa, osa niistä on sijoitettu kaupungin yksiköihin.

Terhi Tapperin kokoelma

Terhi Tapper on sijoittanut Jyväskylän taidemuseon hoitoon kaksi Kain Tapperin teosta vuonna 2009. Toinen teoksista on kokoelmakeskuksessa, toinen, kaksiosainen teos, on sijoitettuna Jyväskylän kaupungintaloon.

JULKINEN TAIDE JA JULKISET VEISTOKSET

Jyväskylän kaupungin omistamista, ulkotiloihin sijoitetuista julkisten veistosten olemassa olosta vastaa ja niitä hallinnoi yhdyskuntatekniikan vastuualue sekä tilapalvelu. Jyväskylän taidemuseo kuitenkin vastaa kaupungin julkisia veistoksia esittelevistä verkkosivuista

KOKOELMATEHTÄVÄN NÄKÖKULMAT JA ARVOT

Kokoelmatehtävän toteutusta ja kehittämistä ohjaavien arvojen määrittelemisellä voidaan asettaa kokoelmatehtävälle laadullisia tavoitteita ja selkiyttää tehtävän ydintavoitetta: mitä, kenelle, miksi ja miten. Arvot ja näkökulmat voivat olla sekä museoalalla yleisesti hyväksyttyjä ja tunnistettuja että erityisesti Jyväskylän taidemuseolle leimallisia ja tärkeitä.

Jyväskylän taidemuseo tallentaa, tutkii ja esittelee omalta osaltaan keskisuomalaista kulttuuria. Jyväskylän taidemuseon hallinnoimat taidekokoelmat ovat osa keskisuomalaisten kulttuuriperintöä. Kokoelmahallinnan tehtävä on varmistaa, että Keski-Suomessa esiintyvä kuvataide tallentuu museokokoelmiin kaikessa moniarvoisuudessaan ja monikulttuurisuudessaan. Tutkimuksen myötä kokoelmien merkitys ja konteksti kasvaa, muuttuu ja saa uusia näkökulmia

Museotoiminnassa otetaan huomioon kestävä kehitys panostamalla ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin esim. seuraamalla kokoelmien kuntoa, kartuttamalla kokoelmia harkiten sekä tekemällä hyvin perusteltuja poistoja. Kestävän kehityksen mukaista on myös kehittää, hoitaa, käyttää ja hyödyntää museokokoelmia mahdollisimman monipuolisesti ja tehokkaasti. Kokoelmien digitointi lisää kokoelmien käytettävyyttä ja saavutettavuutta maantieteellisistä etäisyyksistä riippumatta. Jyväskylän taidemuseo pyrkii myös tekemään alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä.

Kokoelmien keruu, hallinta, hoito, säilytys ja kokoelmien keskeiset käyttömuodot, kuten näyttelyt ja julkaisut, edellyttävät kokoelmiin liittyvää tutkimusta. Taidekokoelmien tutkimus on aineistolähtöistä sekä ilmiöitä ja merkityksiä kuvaavaa. Keskeinen osa tutkimustoimintaa on luettelointiprosessiin liittyvä taideteosten dokumentointi, jota voisi kutsua myös kokoelmiin kohdistuvan tutkimuksen esivaiheeksi. Henkilökunnan asiantuntijuuden kehittäminen ja tutkimusyhteistyö muiden toimijoiden kanssa on Jyväskylän taidemuseon taidekokoelmien tutkimuksen kannalta tärkeää.

Yhteinen kulttuuriperintö ja siihen liittyvien palveluiden tulisi olla paitsi avoimia, myös mahdollisimman helposti saavutettavia. Kokoelmateoksia on sijoitettu kaupungin julkisiin tiloihin ja säilytystilassa olevat teokset ovat sopimuksesta nähtävissä ja tutkittavissa museossa mahdollisten lainsäädännöllisten tai sopimuksellisten rajoitusten puitteissa.

Vuorovaikutus yhteisön kanssa ja yhteisön kulttuuriperinnön vaaliminen ovat tärkeä osa museon kasvatuksellista tehtävää. Se merkitsee kokoelmien ja museon käyttäjille tarjottuja mahdollisuuksia osallistua museon tallennus-, tutkimus-, tiedontuottamis-, hoito- ja säilytystyöhön. Näin voidaan kehittää uusia kokoelmapalvelukonsepteja, jotka korostavat kulttuuriperinnön yhteisyyttä ja kaikkien vastuuta sekä oikeutta kulttuuriperinnön määrittelyssä ja hoidossa.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEON KOKOELMAHALLINNAN RESURSSIT

Taidekokoelmien hallinnasta Jyväskylän taidemuseossa vastaa kokoelma-amanuenssi. Taidekokoelmien lisäksi kokoelma-amanuenssi vastaa myös asiakirja-, lehtileike- ja valokuva-arkistosta sekä kirjastosta. Kokoelmatyöhön osallistuvat myös museomestari, hankekohtaisesti määräaikaiset projektityöntekijät ja korkeakouluharjoittelijat sekä tilapäinen valokuvaaja ja freelancer konservoija.

TALLENNUS JA KARTUNTA

Jyväskylän taidemuseo kartuttaa kokoelmiinsa keskisuomalaista taidetta ja erityisesti nykytaidetta. Tallennussuunnitelmissa otetaan huomioon taideteoksen sopivuus museon kokoelmaprofiiliin, teoksen edustavuus, kunto sekä historiallinen, kulttuurinen, yhteisöllinen sekä kokemuksellinen merkitys. Jyväskylän taidemuseo hoitaa tallennustehtäväänsä yhteistyössä muiden keskisuomalaisten ammatillisten muistiorganisaatioiden kanssa.

Temaattisen tallennuksen kohteina ovat alueella elävät taiteilijat ja Keski-Suomesta lähtöisin olevat taiteilijat. Helmi Pesonen katsomassa Päivi Hintsasen mediateosta Tuoja, 2007 Galleria Harmoniassa talvella 2008. Teos hankittiin samana vuonna Jyväskylän kaupungin taidekokoelmiin Hintsasen näyttelystä. Kuva: Jyväskylän taidemuseo.

TALLENNUSALUEET JA TALLENNUKSEN PAINOPISTEET

Museon tallennusalue voidaan määritellä temaattisesta, maantieteellisestä ja ajallisesta näkökulmasta. Jyväskylän taidemuseo toimii Keski-Suomen aluetaidemuseona ja keskeisimpänä tallennusalueena on keskisuomalainen taide ja erityisesti nykytaide. Muita painopistealueita ovat kotimainen ja kansainvälinen taidegrafiikka.

Temaattisen tallennuksen kohteina ovat alueella elävät taiteilijat ja Keski-Suomesta lähtöisin olevat taiteilijat. Myös paikallisten taideopiskelijoiden uraa seurataan mahdollisuuksien mukaan. Keski-Suomen alueella Jyväskylän taidemuseon tallennusvastuualue on Jyväskylä sekä kaikki ne alueet joihin muut ammatillisesti hoidetut museot eli Keuruun museo, Saarijärven museo ja Äänekosken museo eivät yllä.

Ajallisen näkökulman mukaan tallennuksen painopisteenä on erityisesti keskisuomalainen nykytaide vuodesta 1960 lähtien. Taidekokoelmiin liittyvän työnjaon mukaan Keski-Suomen museo tallettaa tätä vanhempaa taidetta. Taidemuseo tekee yhteistyötä Jyväskylän taiteilijaseuran, Jyväskylän kansalaisopiston ja Jyväskylän kuvataidekoulun kanssa järjestämällä taidenäyttelyjä sekä alaan liittyviä luentoja ja kursseja.

TAIDETEOKSET OBJEKTITYYPPEINÄ

Kokoelmien hallinnoimiseksi ja säilyttämiseksi kulttuurisia ilmiöitä tarkastellaan museossa myös museoteknisesti objektityyppeinä. Jyväskylän taidemuseo tallentaa tallennusvastuuseensa liittyviä ilmiöitä taideteosten lisäksi myös valokuvina, filmi- ja videoaineistona, asiakirja-aineistona, kirjallisuutena ja painatteina.

Jyväskylän taidemuseon keskeisimmät kokoelmat koostuvat keskisuomalaisesta nykytaiteesta sekä valtakunnallisesta ja kansainvälisestä grafiikasta. Arkistojen aineisto, valokuvat, asiakirja- ja avmateriaali, tukee taidekokoelmia sisältäen usein marginaalisempaa ja mikrotason aineistoa. Esimerkiksi nykydokumentointi kartuttaa aineistoa tässä hetkessä elävän taiteilijan työskentelystä, elämästä ja arjesta. Samalla tunnistetaan ja säilytetään tietoa ja aineistoa keskisuomalaisesta nykytaiteesta tulevia sukupolvia varten. Myös kirjastoa tarvitaan kokoelmien ja tutkimustoiminnan tueksi.

TALLENNUSKRITEERIT JA TEOSTEN ARVOTTAMINEN

Jyväskylän taidemuseon hallinnoimiin kokoelmiin liitettävät teokset arvioidaan museoarvon määrittämiseksi sovituilla kriteereillä. Museoarvon määrittelyyn käytettäviä kriteerejä ovat taideteoksen sopivuus museon kokoelmaprofiiliin, teoksen edustavuus, autenttisuus, kunto, teoksen historiallinen ja kulttuurinen merkitys, yhteisöllinen merkitys, elämyksellinen ja kokemuksellinen merkitys sekä taideteoksen hyödynnettävyys. Museoarvo perustuu siihen, miten hyvin taideteos välittää museointiprosessissa valittuja merkityksiä. Museonarvon kriteerit pätevät myös Jyväskylän taidemuseon arkistoaineiston tallennukseen Tallennuspäätökset perustuvat asetettujen kriteerien täyttymiseen.

TALLENNUSSUUNNITELMA

Tallennustoiminnan tueksi tuotetaan joka vuosi tallennussuunnitelma, josta käy yksityiskohtaisemmin ja konkreettisemmin ilmi, mitä taideteoksia kokoelmiin jatkossa tulisi tallentaa. Tallennussuunnitelmaa varten arvioidaan nykyiset kokoelmat ja suunnitelmassa esitetään kokoelmien täydennystarpeet. Tallennussuunnitelman tekeminen edesauttaa tallennusalueen ja tallennuksen painopisteiden laadukasta toteutumista.

TALLENNUSTAVAT

Jyväskylän taidemuseo toteuttaa tallennustehtävää hankkimalla tai vastaanottamalla lahjoituksina tallennuskriteerit täyttäviä taideteoksia ja arkistoaineistoa. Tallennustapoja voi olla useita. Yhteisöllisessä tallennuksessa aloite tallennukseen tulee museon sidosryhmiltä tai yksittäiseltä henkilöltä ja he osallistuvat tallennushankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Ennakoivan tallennuksen mukaisesti aineiston omistajan kanssa on tehty sopimus, että omistaja aikanaan käytön päätyttyä luovuttaa aineiston museolle. Sopimuksella voidaan varmistaa aineiston käyttöhistorian ja muun kontekstin kattava dokumentointi aineiston koko elinkaaren ajalta. Nykydokumentointi

eli nykyajan (tai lähimenneisyyden) ilmiöiden, tietojen ja objektien dokumentointi ja tallennus on tuonut museon arkistokokoelmiin aineistoa.

KARTUNTAMÄÄRÄT JA SEURANTA

Jyväskylän museon hallinnoimia taidekokoelmia kartutetaan jatkuvasti tallennussuunnitelman pohjalta. Kartunnalla ei ole määrällisiä, vaan ainoastaan laadullisia tavoitteita. Uusien hankintojen ja lahjoitusten tulee täydentää tai laajentaa olemassa olevia kokoelmia kokoelmapoliittisten tavoitteiden, tallennussuunnitelman ja museoiden välisen tallennustyönjaon mukaisesti sekä Jyväskylän taidemuseon museoarvokriteerit täyttäen. Kartuntaa seurataan sekä määrällisesti että laadullisesti kirjaamalla tieto seurannasta diaarioon sekä vuosikertomukseen.

MUISTIORGANISAATIOIDEN JA MUSEOIDEN TALLENNUSTYÖNJAKO

Jyväskylän taidemuseo hoitaa tallennustehtäväänsä yhteistyössä erityisesti muiden keskisuomalaista taidetta ja siihen liittyvää muuta aineistoa tallentavien ammatillisten muistiorganisaatioiden kanssa. Yhteistyöllä pyritään välttämään sekä päällekkäistä että puutteellista tallentamista. Jyväskylän taidemuseo on mukana valtakunnallisessa TAKO yhteistyössä. TAKO on ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto. TAKO:ssa on seitsemän temaattista yhteistyöryhmää eli poolia, joista Jyväskylän taidemuseo kuuluu pooliin 6 Taide, oppi ja kokemus. (Mikä on TAKO? http://tako.nba.fi/index 14.3.2016)

KOKOELMIEN HALLINTA

Kokoelmien hallinnan avulla jaotellaan kokoelmat aineiston perusteella. Osana kokoelmien hallintaa ovat myös kokoelmien aineiston hankintatavat, luettelointi ja dokumentointi. Arvoluokituksessa luokitetaan kokoelman aineistoa suhteessa toisiinsa ja kokoelmaan kokonaisuudessaan.

Teos siirretään turvallisella tavalla Jyväskylän taidemuseon tiloihin, jossa teokselle tehdään alustava kuntokartoitus. Museologian harjoittelija Hannu Heikkilä siirtämässä Jyväskylän kaupungin taidekokoelmaan liitettävää teosta keväällä 2015 kokoelmanhoitaja Jaana Oikarin kanssa.
Kuva: Ilkka Haurinen.

KOKOELMIEN JAOTTELU

Jyväskylän taidemuseon kokoelmia ovat taide-, arkisto-, lehtileike- ja kirjastokokoelmat. Kaikki museon kokoelmia koskevat tiedot kirjataan kokoelmahallintajärjestelmään. Museon kokoelmiin liitettävä aineisto jaetaan luovutuksen ja diarioinnin yhteydessä taideteos-,arkisto-, ja kirjastokokoelmiin. Taidekokoelmaan liitetään alkuperäiseksi taideteoksiksi luokitellut teokset esim. maalaus, veistos, grafiikka, piirustus, valokuva ja mediataide. Arkistokokoelmaan liitetään aineistoa, jota hoidetaan arkistollisin periaattein, kuten taiteilijoiden keräämät arkistoaineistot, luonnokset, painamattomat käsikirjoitukset sekä pienpainatteet, kuten esitteet, julisteet, kutsukortit. Osa arkistoaineistosta on muodoltaan paperiaineistoa, osa muita tallennusmuotoja, esimerkiksi äänitteitä, videoita tai painateaineistoja. Kirjastokokoelmaan liitetään julkaisut, opinnäytetyöt ja raportit. Jyväskylän taidemuseon opetus- eli käyttökokoelma ei kuulu museokokoelmiin eikä sen hoidossa ja käytössä noudateta museaalisia periaatteita. Aineistoa voidaan vapaasti käyttää opetusmateriaalina museo-opetuksessa ja rekvisiittana näyttelyissä ja tapahtumissa. Opetuskokoelmasta vastaa museolehtori.

ARVOLUOKITUS

Arvoluokituksella museo tietyillä kriteereillä tai tietyistä näkökulmista arvioi kokoelmissaan olevaa teosta, sen museoarvoa ja sopivuutta museon kokoelmaprofiiliin sekä luokittaa teoksen suhteessa sen tulevaan hoitoon, säilytykseen, käyttöön ja muihin museon kokoelmiin. Arvoluokituksen avulla luokitetaan siis kokoelman teoksia suhteessa toisiinsa ja kokoelmaan kokonaisuudessaan ja tuotetaan teokselle arvoluokka ja merkitysaste. Luokittelu voi palvella eri tarkoituksia (esim. poistopäätökset, hoidon ja käytön priorisointi). Arvoluokitus ei varsinaisesti ilmaise teoksen konteksteja tai yksilöllisiä merkityksiä eikä summaa ja perustele teoksen merkityksellisyyttä, vaan ilmaisee sen arvon ja merkityksen yleisellä tasolla. Arvoluokitus ei lisää teoksen museoarvoa. Kokoelmatyön tehostamiseksi sekä mm. kokoelmia koskevaa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaa varten on arvoluokituksen käyttöönotto teosten osalta tullut kuitenkin ajankohtaiseksi. Teokset sijoitetaan arvoluokkiin museoarvon määrittämiseen käytettyjen kriteerien pohjalta. Arvoluokan merkitsemisen lisäksi tietokantaan kirjataan sanallinen selvitys siitä, miksi teos on sijoitettu luokkaansa

MUSEOKOKOELMAAN sijoitettavat teokset sopivat Jyväskylän taidemuseon kokoelmien kokoelmaprofiiliin edustaen hyvin aihealuettaan. Niiden merkittävyys on suuri historiallisesta, kulttuurisesta, yhteisöllisestä ja/tai elämyksellisestä näkökulmasta (esimerkiksi teos on merkittävä taiteilijan tuotannossa). Niiden kontekstitiedot ja kunto ovat hyviä tai niitä voidaan rikastaa ja parantaa. Museokokoelmaan kuuluvia teoksia priorisoidaan esimerkiksi konservoinnissa ja kokoelmiin kohdistuvissa uhkatilanteissa. Museokokoelman teoksen luonteesta riippuen, sitä ei sijoiteta ollenkaan, tai jos sijoitetaan, sen inventointitiheys on huomattavasti suurempi kuin sijoituskokoelman teoksilla. Lisäksi museokokoelman teoksen sijoituksessa on huomioitava erityisesti teoksen vaatimat sisäilma ja ympäristövaatimukset.

SIJOITUSKOKOELMAN teokset luetteloidaan ja niitä säilytetään, käsitellään ja käytetään samojen museaalisten periaatteiden mukaisesti kuin museoluokkaan kuuluvia teoksia. Sijoituskokoelman teoksia voidaan sijoittaa vapaammin kaupungin yksiköihin. Teokset ovat museon sijoitustoiminnassa hyödynnettävissä ja käytettävissä. Teosten tärkein ominaisuus voi jopa olla niiden sijoitettavuus, joten niiden tulee olla luonteeltaan ja materiaaliltaan sopivia kaupungin yksiköiden erilaisiin tiloihin esim. uimahalliin, kirjastoon, terveyskeskukseen

POISTOLUOKKAAN sijoittaminen tarkoittaa teoksen peruuttamatonta siirtoa pois museokokoelmista. Museokäytäntö ei hyväksy kokoelmien myymistä tai teosten tarkoituksellista hävittämistä, joten taideteos poistetaan kokoelmasta vain erityisen painavasta syystä. Syynä poistoon voi olla, ettei teos sovi museon kokoelmaprofiiliin. Teos on voinut tuhoutua korjauskelvottomaksi tai siitä on säilynyt vain osia, joiden funktio ja metatiedot puuttuvat. Teos voi olla turvallisuudelle ja/tai terveydelle vaarallinen siten, että teoksen aiheuttama hajuhaitta tai muu muutos materiaaleissa uhkaa vahingoittaa muita taideteoksia tai museon työntekijöitä. Myös materiaaliltaan arat teokset kuten tuholaisille alttiit tekstiilit ja ajan kuluessa häviävät teokset voidaan tarvittaessa poistaa kokoelmasta.

Ensisijassa on huolehdittava, ettei poistoprosessissa loukata esim. yksityisyyden suojaa tai aineistosta tehtyjä sopimuksia. Jos poistoprosessiin liittyy toinen osapuoli, objektin siirrosta tehdään osapuolten välinen sopimus.

Vaurioitunutta taideteosta ei poisteta kokoelmista, ellei teos aiheuta välitöntä vaaraa työntekijöille tai kokoelman muille teoksille. Vaurioituneiden teosten osalta kokoelmatietokantaan merkitään tieto vaurioitumisesta sekä tieto, ettei teosta saa asettaa julkisesti esille.

Mikäli taideteos katoaa, tieto siitä merkitään taidemuseon kokoelmatietokantaan. Kun teos on ollut kateissa kahdessa viimeksi suoritetussa kokoelmakohtaisessa määräaikaisinventoinnissa, teoksen tiedot voidaan siirtää erilliseen kadonneiden taideteosten tiedostoon. Inventaarionumeroa ei poisteta tai käytetä uudelleen. Tällä tavoin varmistetaan museon kokoelmahistorian säilyminen.

Jokainen kokoelmasta poistettava teos dokumentoidaan ja siihen liittyvä aineisto ja poistoperusteet kirjataan tietokantaan. Diarioon merkitään teosnumeron kohdalle ”poistettu”, poistopäivämäärä, poistoperusteet ja kirjaajan nimikirjaimet. Poistetun objektin numeroa ei oteta uuteen käyttöön

Poisto tehdään aina selkeästi perustellen, mahdollisimman avoimesti ja se perustuu taidekokoelmasta vastaavan museon työntekijän arvioon. Tarvittaessa pyydetään konservaattorin tai muun ulkopuolisen asiantuntijan lausunto asiasta. Poistosta on tehtävä museonjohtajan kirjallinen päätös, jonka kokoelmista vastaava henkilö varmentaa.

KOKOELMIIN LIITTÄMINEN

Hankintatavat ja -päätökset

Jyväskylän taidemuseossa käytettyjä aineiston hankintatapoja ovat ostojen lisäksi lahjoitus, testamentti ja talletus eli deponointi, oma hankinta, jolla tarkoitetaan esimerkiksi museon oman dokumentoinnin tuottamaa aineistoa, sekä kaupungin rakennuskohtaisilla määrärahoilla hankitut taideteokset. Jyväskylän taidemuseolla ei ole omaa taidekokoelmaa, vaan museo hallinnoi Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia sekä Jyväskylän taidemuseon hoidettavaksi deponoituja taidekokoelmia.

Lahjoitusten, testamenttien ja deponointien vastaanottamisessa otetaan huomioon samat museoarvokriteerit kuin museon omien hankintojen suhteen, ts. niiden laatu, kunto, taidehistoriallinen merkitys ja yhteensopivuus Jyväskylän taidemuseon hallussa olevien muiden kokoelmien kanssa. Museo ei ota vastaan lahjana, lainana tai testamentattuna mitään aineistoa, elleivät hallintoelin ja lahjoittaja ole vakuuttuneita siitä, että sen omistusoikeudessa ei ole epäselvyyttä. Jos taideteoksen lahjoittaja/myyjä on museon henkilökunnan jäsen tai hänen lähisukulaisensa, museon on pyydettävä teoksesta riippumaton asiantuntijalausunto. Jyväskylän taidemuseolla ei ole tiloja pysyville näyttelyille, joten lahjoituksia vastaanotettaessa ehtona ei saa olla lahjoitettavien teosten jatkuva esilläolo. Talletuksia otetaan vastaan vain perustelluissa erikoistapauksissa, sillä museo ei viime kädessä voi vastata aineistosta, jota se ei omista, ellei deponointiin liity näitä kysymyksiä määritteleviä erityisehtoja.

Jyväskylän kaupunginvaltuusto on vuosittain osoittanut taidehankintamäärärahan Jyväskylän taidemuseon talousarvioon. Taidehankintoihin varatulla määrärahalla kartutetaan Jyväskylän kaupungin taidekokoelmia. Taidekokoelmien kartuttamisesta päättää taidemuseon museoammattilaisista koostuva työryhmä museonjohtajan johdolla. Hankinnasta vastaava henkilö valmistelee työryhmälle kirjallisen perustelun Jyväskylän taidemuseon museoarvokriteerien avulla ja museon käytössä olevien resurssien pohjalta. Hankittavan teoksen tulee täyttää asetetut museoarvokriteerit ja museon resurssien tulee riittää aineiston tallentamiseen, hoitoon, säilytykseen, hallintaan ja käyttöön. Hankintaperustelu kirjataan Jyväskylän taidemuseon kokoelmahallintajärjestelmään.

Jyväskylän kaupungin taidekokoelmiin on hankittu teoksia myös rakennuskohtaisilla määrärahoilla ns. kiinteistöhankintoina. Rakennuskohtaisia taidehankintoja käsittelee kaupungin taide-

hankintatyöryhmä, jossa on jäseniä Jyväskylän kaupungin taidemuseosta, tilapalvelusta ja kaupunkira-kennepalveluista. Lisäksi työryhmässä on asiantuntijajäsenet Jyväskylän taiteilijaseurasta ja Taiteen edistämiskeskuksen Keski-Suomen aluetoimipisteestä.

Jyväskylän taidemuseolle deponoitu Suomen Taidegraafikot ry:n kokoelmalla ei ole taideostomäärärahoja, vaan se karttuu yksin omaan taiteilijoiden ja heidän perikuntiensa lahjoitusten turvin. Kokoelman kartuttaminen tapahtuu osittain suunnitelmallisesti. Muutaman vuoden välein hankitaan teoksia ja muuta materiaalia suoraan taiteilijoilta, erityisesti nuorilta suomalaisilta taiteilijoilta. Muiden kohdalla pyritään täydentämään taiteilijoiden edustavuutta kokoelmassa. Lahjoitus edellyttää, ettei mitään erityisehtoja vedosten luovuttamiselle aseteta. Sen sijaan laattojen kohdalla sovitaan aina erikseen, voiko laatasta ottaa jälkivedoksia ja kuinka paljon. Mikäli lahjoitettavaa materiaalia ei ole etukäteen luetteloitu, lahjoituksen vastaanottaja voi valita kokoelmaan tulevan materiaalin. Muita Jyväskylän museon hallinnoimia kokoelmia ei kartuteta.

Jyväskylän kaupungin omistamista julkisten veistosten olemassa olosta vastaa ja niitä hallinnoi kaupunkirakennepalveluiden liikenne ja viheralueiden vastuualue sekä tilapalvelu. Jyväskylän kaupungin taidehankintatyöryhmä antaa suosituksia kaupungin julkisten alueiden taidehankintoihin. Tavoitteena on yhdistää taidehankinnat kunnallistekniikan hankkeisiin. Kaupungin julkiset veistokset on liitetty Jyväskylän taidemuseon kokoelmahallintajärjestelmään. Lisäksi taidemuseon arkistoon on kerätty aineistoa Jyväskylän kaupunkialueella sijaitsevista julkisista taideteoksista.

Hankintapäätös, lahjoitussopimus, ja -ehdot

Jyväskylän kaupungin taidehankintojen yhteydessä tehdään hankintapäätös, jossa teoksen hankinnan hyväksyy ja allekirjoittaa taidemuseon johtaja. Hankintapäätös on julkisen viranomaisen asiakirja, josta jokaisella on oikeus saada tietoa. Joten taidemuseolla on oltava valmius esittää hankintapäätöksissä oleva tieto sitä kysyvälle. (liite hankintapäätös)

Lahjoitussopimuksessa hankittavan aineiston omistus-, hallinta- ja käyttöoikeus siirtyvät mahdollisissa luovutusehdoissa määritellyllä tavalla museolle. Sopimuksessa varmistetaan toisaalta aineiston säilyminen ja toisaalta mahdollisimman monipuolinen museaalisten periaatteiden mukainen käyttö osana kulttuuriperintöä. Museo vastaa asiantuntemuksellaan aineiston hallinnoinnista, säilyttämisestä, hoidosta ja käytöstä. Sopimuksen allekirjoittavat vähintään kahtena kappaleena luovuttaja ja mahdollisuuksien mukaan myös tekijänoikeuksien haltija sekä museon edustaja (pääsääntöisesti kokoelmista vastaava amanuenssi). Luovuttaja saa aina yhden kappaleen sopimuksesta. Hankintapäätökset ja lahjoitussopimukset tallennetaan sähköisinä, tulostetut versiot laitetaan diariomappiin. (liite lahjoitussopimus)

Mikäli samaan hankintaerään sisältyy myös museon käyttökokoelmaan liitettävää aineistoa, sen luovuttamisesta voidaan sopia samalla sopimuksella. Tällaiset sopimukset tallennetaan kopioina käyttökokoelmakansioon. Luovutuksessa museo- ja käyttökokoelmien eron tulee olla luovuttajalle selvä, joten luovutusehtoihin kirjataan erikseen käyttökokoelmaa koskevat ehdot.

Sopimusten ehdoissa määritellään luovutetun teoksen museotoiminnan mukainen käyttötarkoitus ja käyttötapa. Taideteos on kulttuuriperintöä ja sitä käytetään museotoiminnan periaatteiden ja eettisten sääntöjen mukaisesti. Määritellessä museon oikeuksia ja vastuita teoksen käytöstä tulee ottaa huomioon myös teoksen tekijälle kuuluvat tekijänoikeudet. Jyväskylän taidemuseo on vastuussa teoksesta ja sen käytön seuraamuksista. Sopimusten ehdot sovitaan tapauskohtaisesti, mutta ne perustuvat määriteltyihin periaatteisiin, joita käytetään museoaineistojen lahjoitusten, ostojen ja deponointien tai käyttökokoelmaan liitettävien aineistojen kohdalla. Lisäksi aineistojen

tutkimuskäyttö voi edellyttää erillistä ehtojen määrittelyä luovutussopimuksissa. Teosten hallintaa, hoitoa, säilytystä tai käyttöä olennaisesti rajoittavia ehtoja tulee välttää, jos ne ovat ristiriidassa kulttuuriperinnön merkityksen ja luonteen tai museotoiminnan tarkoituksen ja resurssien kanssa.

Mediataide käyttää hyväkseen analogisia ja digitaalisia sähköisiä medioita. Perinteisen mediataiteen, kuten video- ja ääniteosten rinnalle, ovat tulleet tietokonepohjaiset verkkoteokset, cd-romit ja interaktiiviset installaatiot. Mediataiteen tekijänoikeudelliset kysymykset ovat usein monimutkaisia, johtuen esimerkiksi oikeudenhaltijoiden suuresta lukumäärästä, joten teoksen vastaanottaminen museon kokoelmaan sekä sen esittäminen tulee valmistella huolellisesti taiteilijan ja myyjän välillä. Peruslähtökohtana tulee olla, että taiteilija vastaa kaikista luvista ja maksuista liittyen teoksen valmistukseen (kuten musiikin tallentamisesta ja tekijä-ryhmän immateriaalisista oikeuksista) ja museo huolehtii luvista sekä maksuista koskien teoksen esittämistä ja uusien kopioiden valmistamista (näyttely, internet, painotuote, jne.). (liite mediataidehankintasopimus)

Diariointi, nimeäminen ja numerointi

Museoarvokriteerit täyttävää ja käytettävissä oleviin resursseihin perustuvaa hankintapäätöstä tai lahjoitussopimusta ja sen kirjaamista seuraa teoksen vastaanotto eli siirtäminen museon tiloihin. Teos siirretään turvallisella tavalla Jyväskylän taidemuseon tiloihin, jossa teokselle tehdään alustava kuntokartoitus. Taidekokoelmiin liitettävä teos numeroidaan diarioinnin yhteydessä. Pääkirjaan kirjataan inventaarionumeron ja hankintatavan (osto, lahjoitus, deponointi) lisäksi teostiedot (tekijä, teoksen nimi, valmistusvuosi, tekniikka, teoksen hinta sekä hankintapäätöksen numero). Mikäli kerralla saatu aineisto on hyvin laaja esim. luonnoskokoelma, eikä sitä voida tässä yhteydessä kokonaisuudessaan yksilöidä diarioon kirjataan aineiston yleisempi luonnehdinta ja määrä. Aineisto seulotaan, nimetään ja numeroidaan yksityiskohtaisesti osana luettelointiprosessia.

Teokset numeroidaan hankintaerälle annetulla päänumerolla ja siitä kaksoispisteellä erotetulla yksilöivällä alanumerolla. Taidemuseon tietokannassa olevat kokoelmat on eritelty numeroinnissa seuraavasti:

01 Jyväskylän kaupungin taidekokoelmat
02 Keski-Suomen aluekokoelma
03 Suomen Taidegraafikot ry:n kokoelma
04 Suomen kulttuurirahaston Keski-Suomen rahaston kokoelma
05 Erkki Santasen, Suomen Taiteilijaseuran, Oiva Syyrakin, Terhi Tapperin deponointikokoelmat
06 Alfred Kordelinin säätiö
07 VVR;Valtion taidemuseon deponointikokoelma
08 Jyväskylän Klubi Ry:n deponointikokoelma
09 Jyväskylän kaupungin julkiset veistokset
10 Jyväskylän maalaiskunnan kokoelma
11 Kiinteistöjen taidehankinnat

Luettelointi ja digitointi

Luettelointi on museon perustehtävä, joka mahdollistaa teosten löydettävyyden ja saatavuuden, mutta se on myös keino säilyttää kulttuuriperintöä. Luetteloinnilla tarkoitetaan museon taidekokoelmien teoksiin liittyvien tietojen tallentamista. Luetteloinnissa kirjataan kaikki teoksen tiedot tai viitteet näihin tietoihin yhteisesti sovittujen sääntöjen mukaisesti. Luetteloinnin avulla teos tehdään tunnistettaviksi. Luetteloinnin tuloksena teoksesta ja siihen liittyvistä suuremmista koko-

naisuuksista syntyy systemaattista tietoa, joka on käytettävissä ja hyödynnettävissä eri tavoin. Luettelointi on kokoelmateoksen elinkaaren mittainen prosessi ja se perustuu useissa kokoelmahallinnan prosesseissa tuotettuun teosta koskevaan tietoon kuten dokumentointi, merkitysanalyysi ja arvoluokitus. (liite luettelointikaavake)

Digitoinnilla tarkoitetaan teoksen ja siihen liittyvän analogisen aineiston esim. teosta esittävien kuvien tai sitä koskevan metatiedon muuntamista sähköiseen muotoon. Metatiedolla (metadatalla, viitetiedolla) tarkoitetaan teokseen liittyvän tiedon kontekstia, sisältöä ja rakennetta sekä hallintaa ja käsittelyä koko elinkaaren ajan kuvaavaa tietoa. Tätä tietoa voidaan käyttää mm. aineiston hakuun, paikallistamiseen ja tunnistamiseen. Metatieto on siis esimerkiksi teoksen tai kokoelman kuvailutietoa, kontekstitietoa, merkityksiä välittävää tietoa ja hallinnollista tietoa. Jyväskylän taidemuseon luettelointi ja digitointi perustuvat pitkän tähtäimen luettelointi- ja digitointisuunnitelmaan, jossa määritellään kokoelma- ja aineistotyyppikohtaiset luettelointi- ja digitointitavoitteet, työjärjestys ja vuosittaiset työmäärät.

Luettelointitiedon luonne ja lähteet

Jyväskylän taidemuseon museokokoelmien luettelointitiedot kirjataan kokoelmahallintajärjestelmä polydociin. Luettelointi aloitetaan tutustumalla teokseen ja siihen liittyviin kontekstitietoihin. Teostiedot (nimi, taiteilija, tekniikka, koko, mahdollinen hintatieto sekä perustelut hankinnalle) löytyvät kokoelmadiariosta, hankintapäätöksestä tai lahjoitussopimuksesta sekä niiden yhteyteen tallennetuista tiedoista. Mutta luetteloinnin lähteenä käytetään myös kirjallista tietoa gallerian tai muun näyttelypaikan näyttely- ja teoskohtaisista teksteistä sekä muista luetteloijan saatavilla tai tiedossa olevista painetuista ja painamattomista aineistoista. Lisäksi teoksesta voi olla olemassa aikaisempi valokuva tai videokuva, äänite, ripustusohjeet ja -piirrokset, taiteilijan luonnehdinta teoksesta ja näyttelystä. Kaikki nämä teosta koskevat luettelointitiedot kirjataan kokoelmahallintajärjestelmään.

Tutkimuksen ja dokumentoinnin kohteena on myös teoksen kokoelmahistoriallinen kertomus eli tieto teoksen vaiheista: lahjoittajista, teoksiin kohdistuvasta tutkimuksesta esim. konservointitutkimus ja taidehistoriallinen tutkimus, näyttelyistä sekä muunlaisista esilläolokontakteista. Usein mitä vanhemmasta teoksesta on kyse, sitä rikkaampi kokoelmahistoriallinen kertomus siihen kytkeytyy. Luettelointitiedosta tehdään mahdollisimman luotettavaa kiinnittämällä huomiota lähdekritiikkiin ja käytettyjen lähteiden selkeään merkintään.

Tiedontuottaminen kokoelmahallinnan prosesseissa esimerkiksi teoksen dokumentointi ja arvoluokitus on teoslähtöistä. Luettelointitiedon lähteenä toimii teos, fyysinen ja materiaalinen kappale, jota tarkastellaan, analysoidaan ja kuvaillaan. Teoksen tarkastelu on kuitenkin aina myös tulkinnallista, sillä luettelointitietoihin kirjataan teoksen kontekstiaineistoa tutkimalla saadut tiedot ja näiden pohjalta tehdyt tulkinnat. Tulkinnat ja lähteisiin perustuvat tiedot erotetaan mainitsemalla toisistaan. Luonteenomaista luetteloinnille on, että sen avulla tutkitaan ja dokumentoidaan taidekokoelmia kirjallisesti, valokuvin (taideteoskuvat, tunnistekuvat, konservointikuvat), sekä tarvittaessa myös videokuvaamalla ja äänittämällä, jolloin arvokas tietokokonaisuus itse teoksista laajenee.

Taideteosten tarkemmassa luokittelussa teokset ryhmitellään eri pääluokkiin ja niiden alla oleviin erikoisluokkiin materiaalista ja valmistustavasta riippuen, ne ajoitetaan sekä kuvaillaan mm. tekniikan, materiaalin, mittojen, aiheen ja tarvittaessa myös funktion perusteella. Taideteos myös asiasanoitetaan eli sille valitaan sanastoista sitä parhaiten kuvaavat asiasanat. Luetteloinnissa syntyviä tietoja tarkistetaan ja päivitetään myöhemmin tehtävien inventointien yhteydessä.

Jyväskylän taidemuseossa tehtävään perustutkimukseen sisältyy myös selvitys taideteoksen näyttelyhistoriasta ja teosta koskevasta kirjallisuudesta sekä taiteilijakohtaisten matrikkelitietojen ylläpitäminen. Taideteokseen liittyvää kirjallisuutta säilytetään Jyväskylän taidemuseon kirjastossa. Teokseen liittyvää arkistomateriaalia kuten kirjeenvaihto, näyttelykutsut ja luonnokset (mikäli niitä ei oteta osaksi taidekokoelmaa), sekä teoksen hankintaan liittyvää aineistoa kuten kuitit, sopimukset ja muut asiakirjat hoidetaan ja säilytetään Jyväskylän taidemuseon arkistossa.

Luettelointitiedot pyritään kirjaamaan käyttäjäystävälliseen ja kertovaan muotoon siten, että ne ovat kaikille mahdollisimman ymmärrettäviä ja selkeitä sekä käytettävissä mahdollisimman monissa kokoelmatiedon esittämisen medioissa. Luetteloitaessa tulee ottaa huomioon, että tiedot kirjoitetaan aina julkaisukelpoiseksi asiatekstiksi, joka ottaa huomioon myös henkilösuoja- ja tekijänoikeuskysymykset. Teosten omistamiseen tai säilyttämiseen saattaa liittyä yksityiskohtia, jotka rajataan vain oman museon käyttöön, esimerkiksi taideteoksen lahjoittaja ei halua nimeään esille teoksen yhteyteen. Luettelointia tehtäessä tai sen periaatteita paikallisesti sovittaessa kannattaa tarkasti miettiä, mitkä tiedot ovat vain museohenkilökunnan tai kokoelman haltijaorganisaation edustajien käytössä ja millaisia tietoja annetaan julkisuuteen. Tiedon julkisuutta koskevia rajauksia tehtäessä on syytä muistaa, että museokäytäntöjen lisäksi valtion ja kunnan viranomaiset ovat sidottuja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin.

Tietoja täydentämistä, museon oman tiedonhankinnan lisäksi myös yhteisöllisesti, muilta käyttäjiltä saadun palautteen pohjalta, tulee kehittää. Tietojen julkisuus mahdollistaa yhteisöllisen tiedontuottamisen, näin kommenttien ja palautteen avulla saadaan käyttöön laajempaa asiantuntemusta. Avointa tietoa käytettäessä kokoelmahallintajärjestelmässä asiakkaille ja käyttäjille näytettävä metatieto on julkista ja vapaasti hyödynnettävissä ilman tekijänoikeudellisia rajoituksia. Vastuu tiedon käytöstä ja sen seurauksista on käyttäjällä. Luonteeltaan tämän kaltaista tietoa (open data) voi kuka tahansa käyttää, muokata ja jakaa vapaasti ja korvauksetta. Vapaa käyttöoikeus ei koske aineistoon liitettyjä kuvatiedostoja, jotka lisensioidaan pääsääntöisesti tiukemmin. Lähitulevaisuuden vaatimus tiedon avoimuudesta on huomioitava kokoelmia luetteloitaessa, koska museo myös itse vastaa siitä, että sillä on oikeus asettaa kirjaamansa metatieto vapaasti kaikkien käytettäväksi. Tällainen kokoelmatietokannoissa julkistettava tieto ei siis voi sisältää lainsäädännöstä tai kolmansien osapuolten kanssa tehdyistä sopimuksista johtuvia käyttörajoituksia.

Luettelointitavat

Jyväskylän taidemuseossa tehtävä luettelointityö on pääasiassa inventointi- ja perusluettelointia. Inventointiluetteloinnissa teostiedot kirjataan kokoelmahallintajärjestelmään tunnistetietojen tarkkuudella. Inventointiluetteloinnin ideana on saada tarkka ja ajantasainen käsitys olemassa olevan kokoelman laajuudesta ja sisällöstä. Perusluettelointi edellyttää teoksen dokumentointia. Kokoelmanhallintajärjestelmään kirjataan teosta koskevat vähimmäistiedot, joiden avulla teos on hallittavissa, tunnistettavissa ja erotettavissa muista teoksista, keskeiset kontekstitiedot sekä luettelointia syventävät ja tarkentavat muissa kokoelmahallinnan prosesseissa tuotetut tiedot kuten esimerkiksi konservointi ja tutkimus. Tiedot voivat olla luonteeltaan esimerkiksi hallinnollisia, kuvailevia, tutkimuksellisia tai tulkinnallisia ja liittyä yksilökohtaisen kontekstin ohella myös laajaan kontekstiin. Luettelointitiedot eivät koskaan ole lopullisia ja valmiita, vaan tiedot täydentyvät ja kehittyvät ajan myötä objektiin liittyvän tiedon kumuloituessa, tutkimuksen myötä, kokoelmahallinnan eri prosesseissa, kokoelmahallintajärjestelmien muuttuessa, teosten elinkaarien eri vaiheissa sekä luetteloijien ja/tai tarkastelunäkökulmien vaihtuessa.

Asiasanat ja luokitukset

Asiasanoitus ja luokittelu palvelevat aineiston löydettävyyttä. Asiasanastot ovat kontrolloituja sanojen ja niitä ohjaavien ohjaustermien luetteloita, joiden avulla taideteoksen aiheeseen ja sisältöön liittyvä tieto saadaan yhdenmukaisena erilaisten hakutapojen ulottuville. Jyväskylän taidemuseo käyttää luetteloinnissa laajasti käytössä olevia ja yleisesti tunnettuja asiasanastoja kuten Yleinen suomalainen asiasanasto (YSA) ja sen Vesa-verkkoversio, sekä Museoalan asiasanasto MASA. Tarvittaessa käytetään eri ammattialojen asiasanastoja, mikäli luetteloitavan kokoelman aihepiiri sellaista vaatii. Alakohtaisia sanastoja ovat esimerkiksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran julkaisema KULA – Kulttuurien tutkimuksen asiasanasto tai Valokuvakirjallisuuden asiasanasto. Lisäksi luetteloinnissa käytetään asiasanastojen rinnalle viime vuosina toimitettuja niihin perustuvia ontologioita, esimerkiksi Yleinen suomalainen ontologia (YSO), joka perustuu Yleiseen suomalaiseen asiasanastoon.

Luokitusjärjestelmät ovat systemaattisia käsitehierarkioita, joissa eri aihealueiden käsitteitä ja termejä on koottu hierarkkisiksi kokonaisuuksiksi. Ne toimivat asiasanastojen tapaan apuvälineinä taideteokseen liittyvän tiedon kuvailussa. Luetteloitaessa taideteoksen aihe- tai sisällönkuvailu tehdään vapaasti kirjoittamalla se tekstin muodossa. Kuvailussa keskitytään teoksen kannalta keskeisiin ominaisuuksiin ja piirteisiin. Ominaisuuksia tai tietoja, jotka on jo kirjattu muissa luetteloinnin kohdissa, ei tarvitse toistaa aiheenkuvailun kohdalla.

Kuvataiteen luokittelussa yleisimmin käytetty luokitusjärjestelmä on hollantilainen Iconclass. Kulttuurihistoriallisen materiaalin luokitusjärjestelmiä on useita, joista yleisimmin Suomessa on käytetty Outline of Cultural Materials -järjestelmää. Sekä Iconclass että Outline of Cultu-ral Materials on suomennettu osittain.

Luettelointi- ja digitointiohje

Luetteloinnin sisältö ja muoto noudattavat Valtion taidemuseon julkaiseman Taideteosten luettelointi- ja digitointiohjetta sekä valtakunnallista järjestelmäriippumatonta Museoiden luettelointiohjetta. Polydoc tietokantaohjelman luettelointiohjeet löytyvät, sähköisestä tiedostosta ja tietokantaohjelman tietolomakkeen kenttien yhteydestä. Ohjeita päivitetään tarvittaessa yhteisesti Keski-Suomen ammatillisesti hoidettujen museoiden kanssa.

Metatietoihin liitettävien digitaalisten teoskuvien tulee olla selkeitä, informatiivisia ja myös visuaalisesti mahdollisimman tasokkaita. Teoskuvat jaetaan kahteen alaryhmään: tunnistekuviin ja taideteoskuviin. Inventoinnin yhteydessä otettava tunnistekuva on digitaalinen kuva, joka otetaan niistä teoksista, joista ei ole mahdollista saada hyvälaatuista ammattivalokuvaajan kuvaamaa taideteoskuvaa. Tunnistekuvasta tehdään pienikokoinen selauskappale kokoelmahallintajärjestelmään ja se tallennetaan jpg-muodossa Jyväskylän kaupungin verkkopalvelimelle. Tunnistekuvia ei käytetä sähköisissä tai painetuissa julkaisuissa tai edes verkkosivuilla. Taideteoskuva on analogisella tai digitaalisella tekniikalla valmistettu valokuva, jossa kuvauskohteena on museon kokoelmiin kuuluva ja luetteloitu taideteos. Sähköinen taideteoskuva on tiedostoltaan huomattavasti tunnistekuvaa suurempi ja sen tallennetaan tiff-muodossa.

Tekijänoikeus- eli copyright-tietojen merkitseminen on muodostunut tärkeäksi tiedoksi kuvaan liittyvien tekijänoikeudellisten ja taloudellisten oikeuksien vuoksi. Siksi tietojen merkitseminen tulee suorittaa huolella. Kuvatietokannassa tai kuvien metatiedoissa tulee olla tieto siitä, mitkä oikeudet museolla on kuvaan sekä kirjata ylös itse sopimus, josta kuvan käyttöoikeudet selviävät. Kuvankäyttösopimukset edellyttävät myös ns. krediittitietojen ilmaisemista kuvaa julkaistaessa: taiteilija, teos, vuosi, museo/omistaja, valokuvaajan nimi ja organisaatio. Taiteilijan ja valoku-

vaajan nimen ilmaisemista vaatii tekijänoikeuslaki ns. isyysoikeuden perusteella. Tekijänoikeuslain 16–16 e §:n säännökset määrittelevät arkistoille, kirjastoille ja museoille tiettyjä oikeuksia kokoelmiinsa kuuluvien teosten kuvaamiseen. Tekijänoikeusasetuksessa määritellään tarkemmin ne laitokset, joilla on oikeus sellaiseen kuvankäyttöön, jota tekijänoikeuslain mainitut pykälät tarkoittavat. Lähtökohtana on, että kappaleen valmistaminen kokoelmaan kuuluvasta teoksesta on mahdollista kokoelmien hallintaa, järjestämistä ja vastaavia kokoelmien ylläpidon edellyttämiä sisäisiä käyttötarkoituksia varten. Tällaisen aineiston saattaminen yleisön saataviin on mahdollista laitoksen tiloissa yleisölle välittämiseen tarkoitetuilla laitteilla niin, että muun käytön edellyttämä kappaleen valmistaminen digitaalisesti sekä teoksen välittäminen edelleen on estetty. Laki ei siis anna oikeutta välittää kuvaa esimerkiksi internetin välityksellä ilman tekijänoikeuksien haltijoiden lupaa. Teoskuvien siirtäminen museosta toiseen tai museosta ulkopuoliselle tutkijalle on luvan ja yleensä korvauksenvaraista.

Kokoelmahallintajärjestelmä ja sen käyttö

Jyväskylän taidemuseon kokoelmahallintajärjestelmänä on vuodesta 1982 lähtien käytetty ruotsalaisen Redorom InfoSystems-ohjelmistoon perustuvaa polydoc-järjestelmää, joka on kuuden keskisuomalaisen museon (Jyväskylän taidemuseo, Keski-Suomen museo, Keuruun museo, Saarijärven museo, Suomen käsityömuseo ja Äänekosken museo) yhdessä käyttämä järjestelmä. Polydoc toimii Jyväskylän taidemuseon sisäisenä kokoelmahallintajärjestelmänä ja sitä käytetään Jyväskylän taidemuseon kokoelmateosten, lehtileikkeiden ja kirjaston aineistojen luettelointiin sekä kokoelmien hallinnointiin ja tiedonhakuun. Lisäksi järjestelmässä hallinnoidaan kokoelman kartuntaa ja luettelointia. Tavoitteena on ollut kehittää ja ylläpitää mahdollisimman hyvin koko kokoelmahallinnan tarpeita palvelevaa innovatiivista, turvallista, taloudellista ja joustavaa luetteloinnin työkalua.

Polydoc noudattaa museoalalla yleistynyttä museo-objektien tietorakennetta, jonka pohjana ovat sekä museoalan pitkä luettelointiperinne että Suomen museoliiton 1980-luvulla julkaisemat suositukset. Polydocin tietorakenne ei noudata suoraan mitään metadatastandardia. Polydoc tietokantajärjestelmää ei enää kehitetä, koska yhä useampi kokoelmahallinnan työkaluista tulee olemaan tulevaisuudessa alan yhteisiä. Yhteiskäyttöisyys ja yhteiset järjestelmät tai niiden osat edellyttävät tiedolta sekä teknistä että sisällöllistä yhtenäistämistä, joten Keski-Suomen museot ovat päättäneet siirtyä Museoviraston kehittämään valtakunnalliseen MuseoPlusRia tietokantaohjelmaan.

Kokoelmien dokumentointi ja inventointi

Dokumentoinnin tehtävänä on tallettaa tietoa teoksen materiaaleista, rakenteesta, valmistuksesta, sen historiaan kuuluvista käsittelyistä ja toimenpiteistä sekä teoksen kunnosta ja siinä tapahtuneista muutoksista. Dokumentointi on esineen havainnointia, tutkimista ja kerätyn tiedon muistiin merkitsemistä. Se on teoksen kunnon seurannan apuväline ja tärkeä osa kokoelmanhoitoa.

Kokoelmia ja teoksia dokumentoidaan museossa monin tavoin ja eri työvaiheiden aikana: teoksen hankintatilanteessa dokumentointi kirjataan luovutussopimukseen ja diarioon, luetteloitaessa kaikki teosta ja sen konteksteja koskevat tiedot ja valokuvat kootaan kokoelma-tietokantaan. Teoksen hoitoa dokumentoidaan kokoelma- ja kuntoinventoinnein sekä vauriokartoituksin, jotka liitetään mahdollisine valokuvineen kokoelmahallintajärjestelmään. Teokseen liittyvät käyttötiedot, esimerkiksi teossijoituksiin liittyvät sijaintitiedot ja niiden muutokset tallentuvat kokoelmahallintojärjestelmään sekä sijoitus-, näyttely- ja lainaussopimuksiin.

KOKOELMIEN HOITO

Jyväskylän taidemuseolla on velvollisuus hoitaa ja säilyttää kokoelmiaan niin, että ne säilyvät mahdollisimman hyväkuntoisina mahdollisimman pitkään. Kaikilla materiaaleilla on fyysinen elinkaari, mutta teoksen mahdollisimman autenttisena säilymistä voidaan turvata toteuttamalla kokoelmien hoito suunnitelmallisesti säilyttäen ja käsitellen kokoelmia asianmukaisesti. Korostamalla ennaltaehkäisevää konservointia, riskien hallintaa ja teosten kunnon seurantaa, pyritään vähentämään konservoinnin tarvetta. Kokoelmateoksia koskeva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma on laadittu kokoelmien näkökulmasta tehdyn riskikartoituksen pohjalta ja se on osa taidemuseon sekä museopalveluiden yleistä palo- ja pelastussuunnitelmaa.

Korostamalla ennaltaehkäisevää konservointia, riskien hallintaa ja teosten kunnon seurantaa, pyritään vähentämään konservoinnin tarvetta. Taiderestauroija Kirsi Nousiainen suorittamassa kuntokartoitusta Veikko Mäkeläisen teokselle keväällä 2009. Teokset tarkistettiin Jyväskylän museopalveluiden kokoelmakeskukseen muuton yhteydessä.
Kuva: Riikka Kemppainen ja Elisa Lindell.

KOKOELMIEN KUNNON ARVIOINTI JA DOKUMENTOINTI SEKÄ KONSERVOINTISUUNNITELMAT

Teosten dokumentointi inventointeineen on keskeinen osa kokoelmien hoitoa. Dokumentoinnin avulla on mahdollista luoda kokoelmapoliittisten ohjelman mukainen, tietyin väliajoin, päivitettävä konservointiohjelma, jonka avulla voidaan suunnitelmallisesti hoitaa kokoelmaa ja hyödyntää sitä parhaalla mahdollisella tavalla. Kokoelmien kunnon arviointi ja dokumentointi tapahtuu Jyväskylän taidemuseossa pääasiassa teoksen kokoelmiin liittämisen, luetteloinnin sekä sijoitukseen tai näyttelyyn valitsemisen yhteydessä. Tällöin tehdään silmämääräinen arvio teoksen fyysisestä kunnosta käyttäen apuna kolmiportaista kuntoluokitusta. Kuntoluokitus ja arvioinnin aikana havaintojen tueksi otetut valokuvat lisätään tietokantaan.

KONSERVOINTI JA ENNALTAEHKÄISEVÄ KONSERVOINTI

Ennaltaehkäisevä konservointi sisältää varotoimenpiteitä ja ehtoja, joilla taataan turvallinen säilytys, käsittely, kuljetus, näytteillepano ja vakaat olosuhteet, missä teoksen vaurioituminen on epätodennäköistä. Tällöin varsinaiset konservointitoimenpiteet vähenevät. Ennaltaehkäisevässä konservoinnissa pyritään minimoimaan teoksen vaurioituminen ja se kohdistuu erityisesti teosten ympäristöolosuhteisiin. Esimerkiksi teoksiin kohdistuvaa liiallista valaistusta säilytys- ja näyttelytiloissa pyritään vähentämään, samalla kun säädetään tilojen lämpö- ja kosteusolosuhteita siten, että ne vähiten rasittavat teosten materiaaleja. Ennaltaehkäisevään konservointiin kuuluu myös säilymistä edistävien suojamateriaalien käyttö sekä turvallinen käsittely ja kuljetus. Olennaista on, että koko museon henkilökunta tiedostaa kokoelmia uhkaavat riskit, ymmärtää museotyön yleiset periaatteet ja hallitsee kokoelmateosten kanssa toimittaessa käytettävät toimintatavat ja voi näin vaikuttaa ennaltaehkäisevän konservoinnin onnistumiseen.

Konservoinniksi kutsutaan toimenpiteitä, joilla pyritään ”poistamaan” tai ”korjaamaan” materiaaleihin ja/tai rakenteisiin jo syntyneitä vaurioita. Toimenpiteet kohdistuvat suoraan teoksen materiaaleihin, joten konservointimenetelmän valinta perustuu kohteen huolelliseen tutkimiseen ja sen myötä tehtävään arvioon toimenpiteiden välttämättömyydestä teoksen säilymisen turvaamiseksi. Jyväskylän taidemuseossa teoskonservointi tehdään ostopalveluna.

SÄILYTYS

Säilytystilat ja -olosuhteet

Jyväskylän taidemuseolla on säilytystilaa Holvin näyttelytilojen yhteydessä sekä Jyväskylän museopalveluiden yhteisessä kokoelma- ja konservointikeskuksessa. Holvin kellarikerroksessa oleva säilytystila on kooltaan 117,5 m². Säilytystilassa on kiskoripustuksella kattoon kiinnitettyjä liikuteltavia teräsrakenteisia verkkoseiniä sekä metallisia säilytyshyllyjä. Kokoelmakeskuksessa taidemuseon säilytystila E-halli on kooltaan 160,5 m². Kehystetyt suurikokoiset teokset on sijoitettu verkkoseinille, joita on 18. Osa teoksista on sijoitettu liukuvaunu-hyllyihin. Pienemmät kehystetyt teokset ovat hyllyssä hallin takaosassa. Veistokset ovat paikoin kolmekerroksisissa liukuvaunuhyllyissä. Osa liukuvaunun hyllyistä on varustettu metalli-ritilällä, johon veistokset saa tarvittaessa kiinnitettyä. Kaiken kaikkiaan liukuvaunuhyllyjä on 12. Osa suuremmista veistoksista on sijoitettu Salmirannnan B rakennukseen arkistotilojen yhteydessä olevaan tilaan. Sisäilma tilassa on samankaltainen kuin kokoelmakeskuksessa.

Tavoitteena on, että ilman suhteellinen kosteus ja lämpötila pidetään vakiona. Holvin säilytystilassa on yksi vakioilmastointikone, kokoelmakeskuksessa ilmastoinnista huolehditaan keskitetysti ilmastointikonehuoneesta. Asetusarvot ovat 45 % ilman suhteellinen kosteus ja + 18 C asteen lämpötila. Huoneilman kosteuden vaihtelua sallitaan +-5 % (40-50 %) ja lämpötilan +-2 C asteen (+16-+20) asetusarvosta. Suhteellisen kosteuden asetusarvoja lasketaan muutama prosentti talvella ja muutokset toteutetaan hitaasti pitkällä aikavälillä. Säilytystiloissa sallitaan vuodenaikojen mukanaan tuomat hitaat ja vähäiset vaihtelut. Säilytystilaolosuhteita valvotaan säännöllisesti kohdekohtaisilla kosteus ja lämpötila-mittareilla. Tarvittaessa tehdään olosuhteita korjaavia toimenpiteitä. Taideteossäilytystilassa huomioidaan myös valon määrä ja laatu.

Säilytystila siivotaan vähintään kerran vuodessa. Siivous tehdään museoammatillisen henkilökunnan ohjauksessa. Säilytystilojen toimivuuden ja turvallisuuden kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Taidemuseossa on tarkat määritykset siitä, kenellä on oikeus päästä taide-teosten säilytystiloihin.

Säilytysmateriaalit ja suojaaminen

Kehystetyt ja ripustuksella varustetut teokset on sijoitettu säilytystilassa liukuville verkkoseinille. Kehystämättömät paperiteokset säilytetään osittain arkistolaatikoissa, mutta myös neutraalista ja puskuroidusta pahvista valmistetuissa teoslaatikoissa. Teosten suojana ns. välipaperina käytetään hapotonta silkkipaperia, joka aika ajoin vaihdetaan hapottomuuden säilyttämiseksi. Teosten suojaamiseen pyritään käyttämään asian- ja ajanmukaisia säilytysmateriaaleja ja suojaustapoja. Säilytystilojen ja teosten pölyyntymistä ehkäistään ennen kaikkea säännöllisellä siivouksella.

Digitaalinen pitkäaikaissäilytys

Digitaalista pitkäaikaissäilytysjärjestelmää ja -käytäntöjä tarvitaan ensisijaisesti teoksille, jotka on olemassa ainoastaan sähköisessä muodossa. Käytännössä tämä tarkoittaa mediateoksia. Digitaalista pitkäaikaissäilytystä tarvitaan kuitenkin myös ei-digitaalisen aineiston digitaalisia kopioita varten. Näitä ovat esim. sähköiset teoskuvat, sekä valokuva-, filmi- ja video- sekä kirjallisen aineiston digitaaliset kopiot. Näiden lisäksi digitaalista pitkäaikaissäilytystä edellyttää kokoelmatietokantaan kerätty metatieto kokonaisuudessaan. Digitaalista pitkäaikaissäilytystä edellyttävät tiedostot nimetään arkistointiohjeen mukaan. Sähköisten valokuvien tallennusmuotoina ovat tunnistekuvissa jpg ja arkistokuvissa tif.

TURVALLISUUS

Riskikartoitus tarkoittaa taideteoksia tai kokoelmia tai niihin liittyvää uhkaavien riskien tarkempaa määrittämistä ja riskien hallinnan suunnittelua. Riskit tunnistamalla ja niihin varautumalla pyritään ehkäisemään ennalta normaaliolojen onnettomuudet sekä häiriö- ja kriisitilanteiden muodostuminen. Riskejä hallitaan ennakoimalla ja välttämällä mahdollisia vaaratilanteita, tarkastamalla tehty riskikartoitus säännöllisesti kokoelmapolitiikan päivittämisen yhteydessä ja ottamalla siinä huomioon mahdolliset jo tapahtuneet vahingot ja läheltä piti -tilanteet. Erityisesti ihmisten toiminnan aiheuttaman riskin minimoimiseksi varmistetaan, että kokoelmien parissa toimivat käsittelevät teoksia asianmukaisesti.

Jyväskylän taidemuseon kokoelmia koskevia uhkia on tarkasteltu kokoelmittain, riskien todennäköisyys ja vaikutus huomioonottaen. Kartoituksen perusteella on kokoelmia pääasiassa uhkaavat riskit määritelty joko kohtalaisiksi, vähäisiksi tai vähämerkityksiseksi. Kohtalaista riskiä aiheuttavat ihmisen toiminta, vesi, tuli, varkaus ja ilkivalta. Vähäisempää riskiä kokoelmille syntyy fysikaalisten voimien, tuholaisten sekä säilytys- ja näyttelytilojen olosuhteiden taholta. Muista ko-

koelmia uhkaavista tekijöistä tulvat, maanjäristykset, sota, terrorismi ja kemialliset vuodot sekä (ydin)laskeumat on arvioitu hyvin epätodennäköisiksi. Tällaisessa poikkeustilassa paikalliset ja valtakunnalliset pelastusviranomaiset ottavat toiminnassa veto-vastuun ja museon henkilökunta ohjeistaa heitä teosten käsittelyssä kokoelmien turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa määriteltyjen toimintatapojen mukaisesti. Kokoelmien turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sisältyy Jyväskylän taidemuseon Holvin sekä kokoelmakeskuksen turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaan. Suunnitelmalla varmistetaan kokoelmien fyysinen turvallisuus ja tietoturvallisuus erilaisten uhkien varalta säilytys-, käsittely- ja näyttelytiloissa sekä siirrettäessä kokoelmia paikasta toiseen. Lisäksi suunnitelman avulla parannetaan valmiutta ryhtyä kriisitilanteissa kokoelmiin kohdistettaviin suojaus- ja pelastustoimenpiteisiin. Suunnitelmaan on kirjattu turvallisuuteen ja pelastamiseen liittyvät vastuuhenkilöt ja resurssit.

KOKOELMIEN VAKUUTTAMINEN

Jyväskylän kaupunki on sitoutunut vastaamaan Jyväskylän taidemuseon kokoelmista. Lainattaessa taidekokoelmien teoksia muualle, lainan vastaanottaja vakuuttaa teokset kuljetuksien, säilytyksen ja näytteillä olon ajaksi Jyväskylän taidemuseon määrittelemien vakuutusarvojen mukaisesti. Yksittäisten teosten vakuutusarvot määritellään niihin museohistorian aikana sitoutuneen työn arvon, teoksen museoarvon sekä teoksiin kohdistuvien riskien perusteella. Mikäli teoksille määritellään vakuutusarvo (esim. lainauksen yhteydessä), arvo ja päivämäärä kirjataan kokoelmahallintajärjestelmään. (liite sopimus kaupungin takuusta)

KOKOELMIEN SAAVUTETTAVUUS JA KÄYTTÖ

Museolla on erityinen eettinen velvoite asettaa kokoelmansa ja niihin liittyvät tiedot omien resurssiensa mukaisesti mahdollisimman kattavasti saataville ja edistää kulttuuriperinnön käyttöä ja hyödyntämistä yhteiskunnassa. Teoksiin ja kokoelmiin kohdistuu erilaisia käyttötarpeita. On tärkeää sopia, miten ja mihin kokoelmia voidaan käyttää, kuka niiden käytöstä päättää, miten käyttö on ohjeistettu ja hinnoiteltu sekä millaisia ovat käyttöön liittyvät museon ja käyttäjän vastuut ja velvollisuudet sekä käyttöön liittyvät rajoitukset.

Jyväskylän taidemuseo sijoittaa (eli tallettaa) kokoelmateoksiaan kaupungin virastoihin ja laitoksiin sekä niihin valtion yksiköihin, jotka sijaitsevat Jyväskylässä. Siviilipalvelusmies Janne Viitaniemi pakkaa sijoitettavaa teosta keväällä 2015.
Kuva: Ilkka Haurinen.

KOKOELMIEN SAAVUTETTAVUUS

Jyväskylän taidemuseon kokoelmista tiedotetaan museon verkkosivuilla ja Keski-Suomen museoiden yhdessä tuottamalla Avoin museo -sivustolla. Verkkosivuilla on otettu huomioon teoksen turvallisuuteen liittyvät seikat, esimerkiksi tietoja teoksen säilytyspaikasta ei julkaista. Verkkosivuilla ei julkaista teoskuvia liittyen Kuvaston teoskuvista perittäviin kuvastomaksuihin. Kokoelmien luettelointi- ja digitointiaste nousee digitointihankkeiden myötä jatkuvasti ja suunnitelmallisesti. Kokoelmiin liittyviä sähköisiä palveluita parannetaan ja kehitetään uusia.

Kokoelmiin liittyvää tietoa välitetään sähköpostitse ja puhelimitse. Kokoelman teoksiin voi tutustua paitsi museon näyttelyissä, myös Jyväskylän kaupungin julkisissa tiloissa. Säilytystiloissa oleviin kokoelmiin asiakkaat voivat tutustua sopimuksesta paikan päällä, elleivät kokoelmat ole tutkimusluvanvaraisia tai muista syistä suljettuja. Tarvittaessa joitakin aineistoja voidaan myös toimittaa asiakkaan tutkittaviksi esimerkiksi muiden museoiden, arkistojen tai kirjastojen tiloihin.

KOKOELMIEN KÄYTTÄJÄT

Jyväskylän taidemuseon kokoelmapalveluiden kehittäminen edellyttää kokoelmien käyttäjä- ja asiakasryhmien tuntemusta. Taidemuseo palvelee kaikkia kansalaisia ja koko yhteiskuntaa, mutta kokoelmiin kohdistuu varsin erilaisia käyttötarpeita ja -tapoja ja niillä on erilaisia käyttäjäryhmiä, joille kokoelmapalveluita suunnataan. Käyttäjäryhmiä ja heidän erityistarpeitaan voidaan selvittää aika ajoin toteutettavien käyttäjä- ja asiakaskyselyiden avulla ja museon henkilökunnan asiakaspalvelukokemukseen pohjautuen. Kokoelmien käyttöön saa henkilökohtaista palvelua puhelimitse, kirjeitse, sähköpostitse tai erillisestä sopimuksesta paikan päällä. Asiantuntija palvelut ovat maksuttomia. Henkilökohtaisiin kontakteihin perustuva palvelu on tärkeä osa Jyväskylän taidemuseon kokoelmatyötä.

Oma organisaatio

Jyväskylän taidemuseo käyttää kaupungin omistamia taidekokoelmia ennen kaikkea näyttely-, ja tutkimustoiminnassaan. Jyväskylän taidemuseo järjestää säännöllisin väliajoin näyttelyitä, jotka pohjautuvat omiin museokokoelmiin. Pääosa museon omasta kokoelmien käytöstä ja tiedonhausta tapahtuu polydocin kautta. Henkilökuntaa koulutetaan tarvittaessa kokoelmatietojärjestelmän monipuoliseen käyttöön ja erityisesti hakujen tekemiseen.

Muut muistiorganisaatiot, muut organisaatiot

Museoiden ja laajemmin muistiorganisaatioiden tallennustyönjaon peruste on päällekkäisen tallennuksen vähentäminen ja kokoelmien saavutettavuuden ja liikkuvuuden edistäminen. Jyväskylän taidemuseo lainaa kokoelmien teoksia, toimittaa kuvakopioita sekä antaa asiakirja- ja kirjastoaineistoja käyttöön muille museoille ja muistiorganisaatioille. Organisaatioiden välillä voidaan tarvittaessa tehdä myös teosten deponointeja tai pysyviä siirtoja. Kokoelmateoksia sijoitetaan myös kaupungin julkisiin tiloihin ja yksiköihin.

Sidosryhmät ja toiminnan rahoittajat

Jyväskylän taidemuseo on osa Jyväskylän museotoimea sekä kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aika organisaatiota. Jyväskylän taidemuseon keskeisiä käyttäjäryhmiä ovat museon sidosryhmät. Sidosryhmä on museon toimialaan kuuluva yhteisö, jonka kanssa museo on erityisesti tekemisissä ja johon se vaikuttaa. Jyväskylän taidemuseon sidosryhmien intresseissä ovat keskisuomalaisen kulttuurin ja taiteen tallennus, säilyttäminen, tutkimus ja esittäminen. Sidosryhmät hyötyvät Jyväskylän taidemuseon toiminnasta ja käyttävät Jyväskylän taidemuseon kokoelmia ja kokoelmapalveluita suoraan tai välillisesti.

Koululaiset, opiskelijat, opettajat, tutkijat

Jyväskylän taidemuseon taidekokoelmia sekä siihen liittyvää arkistoaineistoa käytetään eri tavoin opetuksessa ja tutkimuksessa. Opetus- ja tutkimuskäytön edistämiseksi kokoelmien hyvä saavutettavuus ja hyvät kontekstitiedot ovat erityisen tärkeitä. Jyväskylän taidemuseo on tehnyt yhteistyötä erityisesti Jyväskylän yliopiston Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen (Taiku) kanssa.

KOKOELMIEN KÄYTTÖTAVAT

Kulttuuriperintö, museokokoelmat ja kokoelmatieto, on tarkoitettu käytettäviksi ja hyödynnettäviksi. Teoksiin ja kokoelmiin kohdistuu monenlaista käyttöä ja käyttötarpeita. Olennaista on sopia, miten ja mihin kokoelmia voidaan käyttää, kuka niiden käytöstä päättää, miten käyttö on ohjeistettu ja hinnoiteltu sekä millaisia ovat käyttöön liittyvät museon ja käyttäjän vastuut ja velvollisuudet sekä käyttöön liittyvät rajoitukset.

Näyttelyt

Näyttelyiden tavoitteena on kertoa alueen kulttuurista kokoelmiin kuuluvien teosten ja niihin liittyvän tiedon avulla. Kokoelmista näytteille voidaan laittaa taideteoksia sekä käyttää kokoelmiin liittyvää tietoa, merkityksiä ja tarinoita. Näyttelyssä voi olla esillä teosten lisäksi kirjoja ja painatteita, aitoa tai kopioitua asiakirja-aineistoa sekä kuva- ja videokopioita. Erilaiset alkuperäisaineistot ja -materiaalit asettavat näyttelyolosuhteille erilaisia vaatimuksia. Näyttelyssä kokoelmien tulee olla esillä näyttelyn tavoitteita ja museon käyttäjiä palvellen, mutta myös turvallisesti sekä kokoelmien että näyttelykävijöiden näkökulmasta. Näyttelykäytön teoksille aiheuttamaa riskiä on Jyväskylän taidemuseossa ennakoitu ottamalla mm. näyttelytilat huomioon riskikartoitusta tehtäessä sekä tarkastelemalla asiaa turvallisuus- ja pelastussuunnitelman ja siihen liittyvän ohjeistuksen näkökulmasta. Muiden kuin Jyväskylän taidemuseon näyttelytilojen arviointi tehdään tapauskohtaisesti. Näyttelyiden suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa teosten valinnat, käsittely ja siirrot tehdään henkilökunnan yhteistyönä. Aikatauluissa huomioidaan, että esimerkiksi näyttelyyn tulevien kokoelmateosten tulee olla luetteloituja, kuvattuja ja kuntotarkastettuja. Taideteosten kontekstitietojen, kuten tekijän nimi, teoksen nimi yms. kertomista näyttelyissä edellytetään. Jyväskylän taidemuseon ulkopuolisessa näyttelykäytössä edellytetään, että kontekstitietojen lisäksi teoksen yhteydessä mainitaan museo, kokoelman nimi ja kokoelman omistaja.

Taidekokoelmateosten sijoittaminen

Yksi taidekokoelmien käyttötapa ja niiden saavutettavuuden parantamisen muoto on sijoitustoiminta. Julkisiin tiloihin sijoitetut taideteokset tuovat taiteen osaksi kaupunkilaisten arkipäivää. Ne antavat elämyksiä kaupunkilaisille sekä luovat samalla miellyttävän toimintaympäristön kaupungin työntekijöille. Tällä tavoin saadaan taidetta mahdollisimman monen kaupunkilaisen nähtäväksi ja helposti saavutettavaksi. Sijoitustoiminnan periaatteiden mukaan ensisijaisia sijoituskohteita ovat julkiset tilat tai tilat, joiden julkisuusaste on korkea. Sijoituskohteina tärkeitä ovat uudet rakennukset, remontoidut tilat tai sellaiset virastot, joissa ei ennestään ole taideteoksia

Jyväskylän taidemuseo sijoittaa (eli tallettaa) kokoelmateoksiaan kaupungin virastoihin ja laitoksiin sekä niihin valtion yksiköihin, jotka sijaitsevat Jyväskylässä. Sijoitukset eroavat deponoinneista siten, että sijoitettujen teosten hallinta säilyy täysin kaupungin taidemuseolla. Vain erittäin perustelluista syistä taidemuseo voi tehdä sijoituksia myös muihin kohteisiin kuin kaupungin yksiköihin ja alueella sijaitseviin valtion virastoihin.

Sijoitustoimintaan liittyy kuitenkin paljon rajoitteita. Sijoitustoiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota teosten turvallisuuteen ja säilyvyyden takaamiseen, elinkaariajatus huomioiden. Teoksia sijoitetaan lähinnä toimipisteiden hallinto- ja yleisötiloihin sekä muihin valvottuihin tiloihin. Sijoituksesta päätettäessä otetaan huomioon teoksen rakenteen ja materiaalin aiheuttamat rajoitukset ja niiden vaatimat mahdolliset erityisjärjestelyt, sijoituspaikkana olevan tilan olosuhteet ja käyttö sekä sijoitustoiminnan käytännön sujuminen. Nykytaiteen esillepanoa muualle kuin museotilaan rajoittavat mm. teoksissa käytetyt materiaalit samoin kuin niiden koko ja aihepiirit. Sijoituskohteiden arkkitehtuuri ja tilankäyttö asettavat myös rajoituksia taideteosten sijoitteluun. Tällä hetkellä kokoelmiin hankittavista taideteoksista suurin osa soveltuu

sijoitukseen julkiseen tilaan. Myös sijoituspaikan edustajien näkökulma täytyy ottaa aina huomioon taidetta sijoitettaessa.

Kaupungin virasto tai laitos voi tehdä aloitteen teosten sijoittamisesta. Kaikista uusista sijoituksista tehdään kirjallinen sopimus Jyväskylän taidemuseon ja teossijoituksen vastaanottajan välillä. Jokaisessa sijoituskohteessa on yhteyshenkilö, joka on velvollinen ilmoittamaan Jyväskylän taidemuseolle teosten mahdollisista vaurioista tai siirtotoiveista sekä kohteessa tapahtuvista muutoista ja remonteista. Jyväskylän taidemuseo tai sen valtuuttama taho huolehtii teosten siirroista, suojaamisesta ja välivarastoinnista. Kaikissa sijoitusteoksissa on teoksen tiedot ja Jyväskylän taidemuseon yhteystiedot. Mahdollisuuksien mukaan teokset varustetaan myös nimikylteillä.

Jyväskylän taidemuseo lähettää virastoille ja laitoksille viiden vuoden väliajoin inventointilistat teosten paikkatietojen tarkistusta varten. Samalla pyydetään virastoja ilmoittamaan mahdolliset vauriot teoksissa sekä päivittämään yhteyshenkilötietonsa. Saadut tiedot päivitetään kokoelmahallintajärjestelmään. Tarkistuslistoja voidaan lähettää tarvittaessa useamminkin. Virastojen ja laitosten muuttaessa tai kun näiden kohteiden tiloja korjataan, tulee kunkin yksikön yhteyshenkilön ilmoittaa asiasta kokoelma-amanuenssille teosten siirtoa varten. Jyväskylän taidemuseo tekee myös inventointikäyntejä, joiden yhteydessä voidaan myös arvioida teosten kuntoa. Sijoituksen tietoja ja sopimustietoja ylläpidetään kokoelmahallintajärjestelmässä. (liite sijoitussopimus)

Kokoelmateoksesta myyntituote Jyväskylän taidemuseon museokauppaan

Jotta kokoelmateoksesta voidaan alkaa suunnitella myytäviä tuotteita, tarvitaan siitä hyvä teoskuva. Tarpeen vaatiessa teos haetaan kuvattavaksi sijoituspaikastaan. Jos kyseessä on grafiikan vedos, joka on kehystetty lasin alle, ei teoskuva välttämättä täytä kuvan vaatimia ominaisuuksia. Veistosten kuvaaminen myyvästi saattaa myös olla hankalaa: taustat, rajaukset, valaistus.

Lähtökohtana on aina myyntituote. Kaikki teokset eivät sovellu kaikkiin tuotteisiin ja valintoja täytyy tehdä myyvyyttä ajatellen. Kun on päätetty, mitä tuotteita halutaan teettää, valitaan niihin sopivat teokset. Ennen tilausten eteenpäin vientiä, kysytään ko. teoksen tekijältä käyttölupa. Näin tehdään siitäkin huolimatta, että Jyväskylän kaupungilla on teoksen omistajana oikeus käyttää teoksia myyntituotteisiin. Kyse on pitkälti siis hyvästä tavasta. Kuvastoon kuuluvien taiteilijoiden osalta myös Kuvasto pitää huolen, että taiteilija on tietoinen teoksensa käytöstä. Käytettäessä valokuvaa taideteoksesta tulee lupa hankkia tekijän lisäksi myös valokuvaajalta.

”Kun haluat käyttää kuvaa taideteoksesta vaikkapa julkaisussasi tai kotisivuillasi, edellyttää se pääsääntöisesti tekijän tai oikeudenhaltijan lupaa. Kuvankäyttöluvan tarvitset aina, kun teoksen tekijänoikeudellinen suoja-aika on voimassa ja käyttö ei kuulu tekijänoikeuslain rajoitussäännösten piiriin. Teoskuvan käyttäjänä vastaat siitä, että käyttölupa on asianmukaisesti kunnossa.” (Kuvasto)

Kuvastoon kuuluville taiteilijoille maksetaan kuvankäyttökorvaus Kuvaston kautta. Taidemuseon teettämien postikorttien, magneettien ja mikrokuituliinojen osalta korvaus on pääpiirteissään 15% arvonlisäverottomasta myyntihinnasta. Kuvasto saattaa kohtuullistaa korvauksia, koska teos on Jyväskylän kaupungin omistuksessa ja mikäli tuotemäärä on pieni. Kuvastoon kuulumattomille taiteilijoille Jyväskylän taidemuseon on päättänyt maksaa saman kuvankäyttökorvauksen.

KOKOELMAPALVELUT

Jyväskylän taidemuseon tavoitteena on yhteistyössä muiden museoiden kanssa kehittää sähköisiä kokoelmapalveluita. Uusien palveluiden kehittäminen perustuu museossa saatuun palvelukokemukseen sekä museoiden väliseen yhteistyöhön.

Kuvapalvelu

Jyväskylän taidemuseon kuvapalvelu perustuu museon omiin valokuva-, filmi- ja videokokoelmiin. Kuvatilauksia tehdään kokoelma-amanuenssilta puhelimitse tai sähköpostitse. Valokuvakokoelmasta voi mahdollisten käyttörajoitusten puitteissa tilata kopioita kertakäyttöoikeudella ja -korvauksella. Luetteloimattomiin ja digitoimattomiin kuviin voi tutustua sopimuksesta paikan päällä Jyväskylän taidemuseossa ja myös niiden kopioita voi tilata käyttöönsä. Käyttäjä maksaa käyttötarkoituksen mukaan määritellyn korvauksen museolle kuvan käyttö-oikeudesta ja digitaalisen tai paperikopion valmistamisesta. Jyväskylän taidemuseon tekemä kuvatoimitustyö tai laajemmat kuviin liittyvät selvitykset hinnoitellaan erikseen. Filmien ja videoiden digitaalisia kopioita lainataan käyttäjille korvausta vastaan. Jos filmi tai video on digitoimaton, käyttäjä maksaa digitointityön. Aineiston inserttikäytöstä, jossa filmi- tai videoinsertti liitetään uuteen yhteyteen, Jyväskylän taidemuseo perii aikaperusteisen käyttömaksun. Etukäteen sopimalla valokuvakokoelman digitoituja filmejä ja videoita voi katsella Jyväskylän taidemuseossa maksutta.

Tietopalvelu

Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin tai laajemmin teoksiin liittyviin tietopalvelukysymyksiin vastataan kasvotusten, puhelimitse, kirjeitse ja sähkö- postitse. Laajemmat tietopalveluselvitykset sekä aineistojen kopiointi on maksullista.

Tutkimusaineistopalvelu

Jyväskylän taidemuseo haluaa edistää kokoelmiensa käyttöä tutkimusaineistoina. Aineistoja voi käyttää ja tutustua kokoelmiin sopimuksesta paikan päällä. Joidenkin aineistojen kopioita voidaan korvauksesta myös lähettää asiakkaille. Osa aineistoista edellyttää tutkimusluvan saamista aineistoon. Tutkimusluvassa määritellään kokoelmien käyttötavat ja vastuukysymykset.

KOKOELMIEN KÄYTÖN RAJOITUKSET

Kokoelmien käyttöä rajoittavat tai määrittelevät ennen kaikkea lainsäädäntö (erityisesti tekijänoikeuslait), museon ja luovuttajan välisen luovutussopimuksen ehdot tai museon ja taiteilijan väliset sopimukset, teoksen säilyvyyteen liittyvät kysymykset sekä museon kokoelmapalveluiden resurssit

Hankintaehdot

Hankintaan liittyvät ehdot kuten lahjoituksia ja talletuksia koskevat ehdot merkitään huolellisesti: onko esimerkiksi kysyttävä lupaa näyttelylainoille tai saako teosta tallettaa eteenpäin. Jyväskylän taidemuseolla ei ole tiloja pysyville näyttelyille, joten lahjoituksia vastaanotettaessa ehtona ei saa olla lahjoitettavien teosten jatkuva esilläolo. Mediateosten osalta on varmistettava teoksen mahdollinen siirto toiseen formaattiin. Teoksen hankintaan liittyvillä ehdoilla pyritään varmistamaan museon mahdollisimman vapaa kulttuuriperinnön, museokokoelmien ja kokoelmatiedon, hyödyntäminen ja käyttö. Ehdoissa tulee mahdollisuuksien mukaan ennakoida myös uudet käyttötavat (esim. uudet kulttuuriperintöön liittyvät palvelut tai tiedonjakelukanavat)

Muut rajoitukset
Kokoelmien käyttöä rajoittavat museon resurssit. Rajoitukset liittyvät esimerkiksi museon työ- ja aukioloaikoihin, henkilöresursseihin ja tilaresursseihin. Kokoelmien nykykäyttöä rajoittaa myös kokoelmien fyysisen elinkaaren maksimointi (pitkäaikaissäilytysvelvoite), sillä kokoelmien tulee säilyä myös tuleville sukupolville.

LAINAUS- JA TALLENTAMISPERIAATTEET SEKÄ EHDOT

Taidekokoelman teoksia, sijoituspaikasta riippumatta, lainataan sekä museon omiin että muiden museoiden järjestämiin näyttelyihin, jotta ne saavuttaisivat vakituista sijoituspaikkaansa laajemman yleisön ja edistäisivät paikkakuntalaisten yhteisöllisyyden kokemista ja taidekasvatuksen päämääriä. Jyväskylän taidemuseo lainaa hallinnoimiensa kokoelmien teoksia muihin ammatillisesti hoidettuihin museoihin tai muuhun paikkaan, jossa olosuhteet ja turvallisuus vastaavat ammatillisesti hoidetun museon tasoa. Lainausehdoista, -ajasta, vakuutuksista, pakkauksesta ja kuljetuksesta sovitaan tapauskohtaisesti lainaajan kanssa. Lainattavista teoksista tehdään aina kirjallinen lainaussopimus, johon kirjataan lainausehdot. Lainauksesta ei saa muodostua kuluja Jyväskylän taidemuseolle tai jos niitä muodostuu, tulee lainaajan korvata ne. (liite lainaustodistus)

Lainan suositeltava toimitusaika Jyväskylän taidemuseossa on kaksi kuukautta. Postin tai sähköpostin välityksellä toimitettu kirjallinen lainauspyyntö osoitetaan kokoelmasta vastaavalle amanuenssille tai museon johtajalle, kirjaston osalta kirjastosta vastaavalle henkilölle, valokuvien, filmien ja videoiden osalta kuva-arkistosta vastaavalle amanuenssille. Lainaus-päätös tehdään aina tapauskohtaisesti ja se riippuu aineiston kunnon lisäksi mm. museon omista odotettavissa olevista käyttötarpeista. Laina on myös aina määräaikainen, laina-aika enintään vuoden, mutta poikkeuksia laina-aikoihin voidaan tehdä perustellusti. Lainaamisen yhteydessä tehdään lainaussopimus lainansaajan ja Jyväskylän taidemuseon välillä ja sopimus voidaan anomuksesta uusia.

Lisäksi kokoelmateoksia voidaan tallettaa oman museon ulkopuolelle. Tallettamisella eli deponoinnilla tarkoitetaan teoksen tai kokoelman hallinnan siirtoa, eräänlaista pitkäaikaista lainaa toiselle museolle. Talletuksessa teoksen käyttöoikeus siirtyy toiselle museolle ja teoksesta tai kokoelmasta tulee osa sen kokoelmia. Omistusoikeus ei siirry ja käyttöön saattaa liittyä rajoituksia. Vastaanottavalla museolla on vastuu vahinkotilanteissa. Hallinta-, käyttö- ja edelleenlainausoikeudesta, vakuutusvastuusta sekä laina-ajasta tehdään kirjallinen sopimus.

Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin kuuluvaa aineistoa voidaan tallettaa muuhun ammatillisesti hoidettuun museoon tai sijoittaa muuhun paikkaan, jossa olosuhteet ja turvallisuus vastaavat ammatillisesti hoidetun museon tasoa. Tallettava taho hallinnoi aineistoa omien kokoelmankäsittelyperiaatteidensa mukaisesti, mutta aineiston omistusoikeus säilyy edelleen aikaisemmalla omistajalla. Talletuksesta tehdään aina kirjallinen, pitkäkestoinen, mutta määräaikainen sopimus, jossa identifioidaan toimijat/osapuolet ja talletettava aineisto sekä sovitaan aineiston vakuuttamisesta, lainaamisesta kolmannelle osapuolelle, käyttö- oikeuden laajuudesta, mahdollisista tekijänoikeuskysymyksistä ja huolenpitovelvollisuudesta. Lisäksi sovitaan mitä aineistolle tapahtuu, jos museon toiminta lakkaa, miten mahdolliset riidat ratkaistaan ja mikä on oikeustoimipaikka sekä miten aineiston kunto vastaanotettaessa tarkastetaan ja dokumentoidaan. Jyväskylän taidemuseolla on oikeus milloin tahansa tarkastaa tallettamansa aineiston kunto, ja velvollisuus tehdä niin vähintään silloin kun sopimusaika on päättymässä. Samoin periaattein voidaan myös Jyväskylän taidemuseoon tallettaa aineistoa, jota tarvitaan näyttelyssä tai tutkimuskäytössä. Pääsääntöisesti kuitenkin aineisto, jolla on museon kannalta pitkäaikaista käyttöä, hankitaan kokoelmiin pysyvästi eikä lainaamalla.

ARVOLUOKITUS
Arvoluokitus tarkoittaa tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa menetelmää, jonka avulla museo tietyillä kriteereillä tai tietyistä näkökulmista arvioi taideteosta, sen museoarvoa ja sopivuutta museon kokoelmaprofiiliin sekä luokittaa teoksen suhteessa sen tulevaan hoitoon, säilytykseen, käyttöön ja muuhun museokokoelmaan.

ASIASANOITUS
Asiasanoitus tarkoittaa tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa taideteoksen kuvailua sääntöjen mukaisesti valituilla ja tietyssä muodossa esitetyillä asiasanoilla. Asiasanaston sanoja käytetään museoissa kokoelmien sisällönkuvailuun ja kokoelmiin liittyvän tiedon hakuun. Asiasanastolla tarkoitetaan tässä yleisesti käytettyjä kansallisia tai kansainvälisiä asiasanastoja, joita ovat mm. Yleinen suomalainen asiasanasto (YSA), Museoalan asiasanasto (MA-SA) ja Art and Architecture Thesaurus (AAT).

DEPONOINTI
Deponoinnilla eli tallennuksella tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa taideteoksen tai taidekokoelman hallinnan siirtoa, eräänlaista pitkäaikaista lainaa Jyväskylän taidemuseolle. Talletuksessa käyttöoikeus siirtyy taidemuseolle ja teoksesta tai taidekokoelmasta tulee osa Jyväskylän taidemuseon kokoelmia. Omistusoikeus ei siirry ja käyttöön saattaa liittyä rajoituksia. Taidemuseolla on vastuu vahinkotilanteissa. Hallinta-, käyttö- ja edelleen lainausoikeudesta, vakuutusvastuusta sekä laina-ajasta on kirjallinen sopimus.

DIARIOINTI
Diariointi eli kirjaaminen tai rekisteröinti on toimenpide, jolla taideteokselle annetaan paikka museon kokoelmissa. Diarioinnissa diarioon tai diariotietokantaan kirjataan esim. teoksen (inventointi)numero, tärkeimmät tunnistustiedot, tausta- ja hankintatiedot sekä tarvittavat viitteet muihin dokumentteihin.

DIGITOINTI
Digitoinnilla tarkoitetaan Analogisessa muodossa olevan aineiston (esim. paperille painetun dokumentin tai magneettinauhalle tallennetun elokuvan) muuntaminen digitaaliseen muotoon.

DOKUMENTOINTI
Jyväskylän taidemuseon kokoelmapoliittisessa ohjelmassa dokumentoinnilla tarkoitetaan taideteoksen, tiedon tai ilmiön tallentamista.

INVENTOINTI
Inventoinnilla tarkoitetaan tässä järjestelmällistä teosten ja teostietojen tarkistamista tai teosluetteloinnin paikkansapitävyyden varmistamista teostietokannasta. Inventoinnin yhteydessä voidaan tehdä myös esim. objektien tarkistusmittauksia tai kuntokartoituksia. Kun inventointi toteutetaan määräajoin, puhutaan määräaikaisinventoinnista.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEON KOKOELMA
Jyväskylän taidemuseon kokoelmalla tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa yhteen koottua ja järjestettyä joukkoa taideteoksia ja niihin liittyvää tietoa tai muuten dokumentoitua aineistoa, jonka säilytyksestä, hoidosta ja tutkimuksesta vastaa. Jyväskylän taidemuseo. Niitä ovat sekä Jyväskylän kaupungin omistamat kokoelmat että Jyväskylän taidemuseolle talletetut kokoelmat. Jyväskylän taidemuseon hallinnoimiin kokoelmiin kuuluu useita erillisiä kokoelmakokonaisuuksia, kuten esimerkiksi Jyväskylän kaupungin kokoelmat (joihin kuuluu myös Jyväskylän

kaupungin kiinteistötaide) sekä lahjoituksina ja testamentti-lahjoituksin Jyväskylän kaupungin omistukseen saadut kokoelmat. Talletuskokoelmat ovat Jyväskylän taidemuseon hallinnassa olevia kokoelmakokonaisuuksia, joiden omistaja on toinen osapuoli, esimerkiksi yhdistys, säätiö, yritys tai yksityishenkilö. Jyväskylän taidemuseo hallinnoi ja hoitaa kokoelmaa tallettajan kanssa tehdyn talletussopimuksen mukaisesti.

JULKINEN TAIDE
Julkisella taiteella tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa teoksia, jotka ovat avoimissa, julkisissa tiloissa. Julkinen tila voidaan ymmärtää julkisesti omistetuksi tilaksi erotuksena yksityisesti omistetusta. Julkiseen tilaan on kaikilla kansalaisilla vapaa pääsy. Tällaisia tiloja ovat muun muassa puistot, aukiot, liikenneympyrät, kaupungin laitosten pihat, aulat ja liikuntatilat. Lisäksi julkiseksi taiteeksi voidaan laskea teokset, jotka ovat sijoitettuina puolijulkisiin tiloihin, kuten esimerkiksi odotushuoneisiin, kouluihin ja tiloihin, jotka ovat julkisesti hallinnoituja, mutta joihin pääsee sisään vain pääsymaksulla. Tällaisia tiloja ovat mm. konserttisalit sekä uimahallit ja muut liikuntatilat. Myös ympäristötaide on julkista taidetta. Ulkotiloissa olevaa julkista taidetta hallinnoi ja ylläpitää Jyväskylän kaupunkirakenne-palvelut, sisällä olevista taideteoksista huolehtii Jyväskylän taidemuseo.

KARTUNTA
Kartunnalla tarkoitetaan uuden aineiston vastaanottamista taidemuseon kokoelmiin.

KIINTEISTÖTAIDE
Kiinteistötaiteella tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa Jyväskylän kaupungin harjoittamaa käytäntöä, jossa kaupungin julkisissa rakennus- korjaus- ja kaavoitushankkeissa kiinteistöihin tehtävät taidehankinnat integroidaan osaksi hanketta jo suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Teoshankintojen rahoitusvastuu on hankkeen rakennuttajalla, tässä tapauksessa Jyväskylän kaupungilla. Jyväskylän taidemuseo on mukana taidetyöryhmässä asiantuntijana. Jyväskylän taidemuseolla on myös Jyväskylän kaupungin kokoelmiin kuuluvan kiinteistötaiteen inventointi-, ylläpito-, huolto-, konservointi- ja kunnostusvastuu. Kiinteistötaideteos voi olla tilaan tai ympäristöön hankittu erillinen tilaan sopiva jo olmassaoleva taideteos (esim. maalaus) tai se voi olla juuri kyseiseen tilaan suunniteltu tilaustyönä tehty uusi teos, joka sulautuu olennaiseksi osaksi ympäristöään.

KOKOELMAKESKUS
Kokoelmakeskuksella tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa Jyväskylän museopalveluiden kokoelmakeskuksen taidemuseon säilytystilaa, joka on E-halli.

KOKOELMATEHTÄVÄ
Jyväskylän taidemuseossa tehtävän kokoelmatyön toiminta-ajatus, joka vastaa kysymyksiin mitä, miten, kenelle ja miksi. Kokoelmatehtävä määritellään kokoelmapolitiikassa.

KONSERVOINTI
Konservoinnilla tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa taideteoksen tai taidekokoelman ja siihen liittyvän tiedon säilyvyyden turvaamista.
Aktiivinen konservointi: Aktiivisella konservoinnilla pyritään pysäyttämään materiaalien tuhoutuminen tai vahvistamaan taideteoksen rakennetta. Toimenpiteet kohdistuvat suoraan teoksen materiaaleihin, minkä seurauksena teoksen ulkonäkö saattaa muuttua.
Ennaltaehkäisevä konservointi: Ennaltaehkäisevällä konservoinnilla pyritään minimoimaan taideteoksen tuleva vaurioituminen tai tuhoutuminen. Toimenpiteet ovat epäsuoria, eivätkä ne muu-

ta teoksen materiaaleja. Ennaltaehkäisevässä konservoinnissa paneudutaan kokoelmien säilytys-, näyttely- ja kuljetusolosuhteisiin sekä turvallisuuteen ja taideteosten asianmukaiseen käsittelyyn museotyön eri vaiheissa.

KUNTOKARTOITUS
Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin kuuluvan teoksen tai kokoelman fyysisen kunnon selvittäminen ja dokumentointi.

LUETTELOINTI
Luetteloinnilla tarkoitetaan teoksen tietojen viemistä museon teostietokantaan, Jyväskylän taidemuseon kohdalla polydoc tiedonhallintajärjestelmään. Teokselle annetaan inventointi-numero ja sen rekisteröintiin ja dokumentaatioon sisällytetään teoksen täysi identifiointi (tekijätiedot, ajoitus, tekniikka, koko), teoksen kuvaus ja hakusanat käyttäen Muusan asiasanoja (YSO) sekä hankinta- ja provenienssitiedot sekä tiedot taideteoksen alkuperästä, kunnosta, käsittelystä ja nykyisestä olinpaikasta. Teos kuvataan ja tunnistekuva lisätään teostietokantaan.

MERKISTYSANALYYSI
Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin kuuluvan taideteokseen tai taidekokoelmaan kohdistuva jatkuva prosessi, jossa tutkitaan ja selvitetään kohteen arvoja ja merkityksiä mahdollisimman laaja-alaisesti ja monista näkökulmista ja joka täydentyy tiedonkartunnan ja tutkimuksen kautta. Merkitysanalyysin perusteella tuotetaan kirjallinen yhteenveto taideteoksen tai taidekokoelman arvoista ja merkityksistä. Merkityslausuntoa hyödynnetään museo-objektia tai museokokoelmaa koskevissa museoprosesseissa ja päivitetään sitä koskevan merkitysanalyysin täydentyessä.

METATIETO
Metatieto on tiedon kontekstia, sisältöä ja rakennetta sekä niiden hallintaa ja käsittelyä koko elinkaaren ajan kuvaava tieto. Tätä tietoa voidaan käyttää mm. aineiston hakuun, paikallistamiseen ja tunnistamiseen. Metatieto on taideteoksen tai kokoelman kuvailutietoa ja kontekstitietoa.

NYKYDOKUMENTOINTI
Nykydokumentoinnilla tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa nykytaiteeseen liittyvien nykyajan tai lähimenneisyyden ilmiöiden ja tietojen tallennusta Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin.

PITKÄAIKAISSÄILYTYS
Pitkäaikaissäilytys tarkoittaa taideteosten esim. mediataiteen tai niihin liittyvän tiedon säilyttämistä vähintään 10 vuotta tai pysyvästi.

PROVENIENSSI
Provenienssillä tarkoitetaan taideteoksen alkuperää, lähdettä ja/tai omistajuuden, käytön ja sijainnin historiaa sen tekoajasta nykyhetkeen. Provenienssin ensisijainen tarkoitus on vahvistaa esineen luomiseen, tuottamiseen tai löytämiseen liittyvä aika, paikka, ja jos tarkoituksenmukaista, siitä vastuussa oleva henkilö

SIJOITTAMINEN
Sijoituksella tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin kuuluvan teoksen sijoittamista toistaiseksi tai pitkäksi määräajaksi museon ulko-puolelle. johonkin kaupungin tai Jyväskylän kaupungin alueella olevan valtion laitokseen, virastoon kuuluvaan toimipaikkaan.

SÄILYTYSTILAT
Jyväskylän taidemuseolla on säilytystilaa Holvin näyttelytilojen yhteydessä sekä Jyväskylän museopalveluiden yhteisessä kokoelma- ja konservointikeskuksessa. Holvin kellarikerroksessa oleva säilytystila on kooltaan 117,5 m². Säilytystilassa on kiskoripustuksella kattoon kiinnitettyjä liikuteltavia teräsrakenteisia verkkoseiniä sekä metallisia säilytyshyllyjä. Kokoelmakeskuksessa taidemuseon säilytystila E-halli on kooltaan 160,5 m². Kokoelmakeskuksen säilytystila on varustettu verkkoseinillä, liukuvaunuhyllyillä sekä lasiovin varustetuilla kaapeilla. Lisäksi säilytystilaa on Salmirannan B rakennuksen arkistotilojen yhteydessä. Säilytystilat ovat sisäilmaltaan museoesineiden vaatimusten mukaisia.

TAIDETEOS
Taideteoksella tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa kulttuuriomaisuutta, joka voi olla yksittäinen objekti, aineeton, ohjelmallinen tai erillisistä osista koottu moniosainen kokonaisuus. Taideteoksia ovat kaikki historialliset ja nykytaiteen teokset: maalaukset, grafiikka, piirustukset, valokuvat, luonnoskirjat, veistokset, sekatekniikalla tehdyt teokset, koosteet, installaatiot, performanssit, media- ja koristetaide. Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin kuuluva taideteos voi olla paikkasidonnainen, esimerkiksi rakennukseen kiinteänä osana kuuluva, jolloin teos adoptoidaan kiinteistön omistuksen vaihtumisen myötä toiselle osapuolelle. Sopimuksen mukaan adoptoija sitoutuu huolehtimaan teoksesta sen vaatimalla tavalla ja toisaalta taas Jyväskylän taidemuseo sitoutuu antamaan tukensa ja neuvonsa. Taideteos voi myös olla katoavaa taidetta, jolloin teoksella on rajattu elinkaari ja sen katsotaan tuhoutuvan tietyn ajan kuluttua. Tällaisia teoksia ovat mm. ympäristötaide, paikkasidon-naiset installaatiot sekä varsinkin performanssit.

TALLENNUSSUUNNITELMA
Tallennussuunnitelman avulla Jyväskylän taidemuseossa määritellään, mitä aineistoja museon kokoelmiin tallennetaan. Tallennussuunnitelman taustalla on taidemuseon tallennus-alueen huolellinen ajallinen, maantieteellinen ja temaattinen määrittely sekä museoiden välinen tallennustyönjako.

TAKO, TALLENNUSTYÖNJAKO
Jyväskylän taidemuseo osallistuu valtakunnalliseen TAKO -työskentelyyn., Keskeisenä tavoitteena on valtakunnallinen tallennustyönjako, joka auttaa museoita suuntaamaan kartuntaansa ja keskittämään resursseja ydintehtäväänsä.

TEOSLAINA
Teoslainalla tarkoitetaan tässä kokoelmapoliittisessa ohjelmassa Jyväskylän taidemuseon kokoelmiin kuuluvan teoksen lainaamista lyhyeksi ajanjaksoksi ulkopuoliselle osapuolelle, joka ei ole Jyväskylän kaupungin laitos, virasto tai muu kaupungin organisaatioon kuuluva taho. Teoksia lainataan vain museoille ja näyttelynjärjestäjille, joilla on museoammatillista henkilökuntaa tai vastaava asiantuntemus sekä asianmukaisesti valvotut ja olosuhteiltaan kontrolloidut tilat. Lainauksesta tehdään erillinen kirjallinen sopimus

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI **Viranhaltijapäätös** _/20__

Sivistyksen toimiala
Museotoimenjohtaja Dnro

Taidehankinta/Taiteilijan nimi

Asian valmistelija _ _ puh. _

Jyväskylän kaupungin taidekokoelmaan ehdotetaan hankittavaksi seuraavat teokset:

Taiteilijan nimi

Teoksen nimi

valmistusvuosi, tekniikka

hinta (sis. alv)

Hankittu näyttelystä:

Näyttelyn nimi. näyttelyn aika näyttely paikka

Päätös Hyväksyn ehdotetun taidehankinnan.

Liitteet

Päätöksentekijä

Museotoimen johtajan allekirjoitus
Jyväskylän taidemuseo
puh.

Päätös yleisesti nähtävänä

päivämäärä Jyväskylän taidemuseon toimistossa, Vapaudenkatu 28, 40100 Jyväskylä

Tiedoksi

Taiteilijan nimi

kokoelmanhoitaja/kokoelmat

toimistosihteeri/maksut

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEO

TAIDETEOKSEN LAHJOITUSSOPIMUS

LAHJOITUKSEN ANTAJA
Nimi
Yhteyshenkilö
Yhteystiedot

LAHJOITUKSEN SAAJA

Nimi	Jyväskylän taidemuseo
Yhteyshenkilö	Jaana Oikari
Yhteystiedot	puh. 014 26 64392, 050 3118903, jaana.oikari@jkl.fi

TEOSTIEDOT

ERITYISEHDOT

Lahjoituksen antaja	**Lahjoituksen saaja** Jyväskylän taidemuseo
Päivämäärä	Päivämäärä
Lahjoituksen antajan allekirjoitus	**Lahjoituksen saajan allekirjoitus**
	Taidemuseon johtajan allekirjoitus

Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi Jyväskylän taidemuseolle ja yksi teoksen lahjoittajalle.

JYVÄSKYLÄN TAIDEMUSEO

SOPIMUS MEDIATEOKSEN HANKINNASTA

1. Osapuolet
Tämä sopimus on solmittu seuraavien osapuolien välille

Jyväskylän taidemuseo (seuraavassa MUSEO)
Vapaudenkatu 28
40100 JYVÄSKYLÄ
Puh 014 26 63492
ja
nimi (seuraavassa TAITEILIJA)
osoite
posti
tel/fax
email

2. Teoksen hankintatiedot
Taiteilijan nimi:
Teoksen nimi ja valmisvuosi:
Teoksen formaatit:
Editio:
Hankintahinta:

3. Esityskonteksti
Kuvaileva ohje, esim: Videonauhateos esitettäväksi sekä monitorissa että projisoituna, mielummin projisoituna.

4. MUSEOn oikeudet tarkoittavat tässä sopimuksessa seuraavaa
Teosta saa esittää omissa tiloissaan tai yhteyksissä joissa MUSEO on organisoija tai yhteistyökumppani.
Teosta saa / ei saa lainata teosta normaalissa museoiden välisissä näyttelyvaihtoyhteyksissa.
MUSEO saa / ei saa näyttää teosta tai sen osia koulutus- ja tutkimustarkoituksissa omien tilojensa yhteydessä
MUSEO saa kopioida teosta uusiin käyttöön tuleviin esitysformaatteihin pitäen kuitenkin esitystilanteen pohjana TAITEILIJAN ohjeita ja huomiota esityskontekstista.
MUSEO saa ottaa teoksen media-aineistosta tarpeellisiksi katsomiaan arkistokopioita.

5. Teoksen installointi ja esittäminen
MUSEO installoi ja esittää teosta niin pitkälle kuin mahdollista TAITEILIJAN hyväksymien ja toimittamien ohjeiden mukaan. Mikäli mahdollista TAITEILIJA pyydetään mukaan teoksen rakentamis- ja installointiin jaTAITEILIJALLA on mahdollisuus muuttaa teoksen esityskontekstia MUSEOSSA yhdessä sopien museon teknisen ja kuratoriaalisen henkilökunnan kanssa.

6. Teostiedot
MUSEO on velvoitettu käyttämään teoksen yhteydessä tietoina seuraavia teos- ja tekijätietoja

Teoksen nimi
Teoksen syntyvuosi
Taiteilija/ohjaaja
Tuottaja / Tuotantoyhtiö

7. Teoksen dokumentointi

MUSEO on oikeutettu dokumentoimaan teoksen valitsemassaan muodossa museoammattilliseen käyttöön.

TAITEILIJALLA on oikeus saada teoksesta tarpeen mukaan kuvia omaan informaatio- ja katalogikäyttöönsä sopien Jyväskylän taidemuseon henkilöstön kanssa.

8. Julkinen materiaali teoksesta

MUSEOLLA on oikeus käyttää teoksesta otettuja kuvia ja muuta materiaalia osana omaa informaatiotoimintaansa. MUSEOLLA ei ole oikeutta antaa kuvamatteriaalia oman näyttelytoimintansa ulkopuolella kolmannen osapuolen käyttöön ilman TAITEILIJAN lupaa.

9. Tekijänoikeuksien siirto

TAITEILIJA vakuuttaa hallitsevansa kaikkia teoksen esittämiseen liittyviä ja Suomen tekijänoikeuslain pohjalta syntyneitä kolmansien osapuolien tekijänoikeuksia (ja toimittaa voimassa olevista kolmansien osapuolien sopimuksista allekirjoitetut tekijänoikeutta koskevat luovutustodistuksen MUSEOLLE – optio).

10. Yleistä

Sopimuksen purkautuminen

Mikäli TAITEILIJA olennaisesti rikkoo tämän sopimuksen mukaisia velvoitteitaan, MUSEO voi irtisanoa sopimuksen kirjallisesti 1 kuukauden irtisanomisajalla. Mikäli MUSEO olennaisesti rikkoo tämän sopimuksen mukaisia velvoitteitaan, TAITEILIJA voi irtisanoa sopimuksen kirjallisesti 1 kuukauden irtisanomisajalla.

Oikeuspaikka ja sovellettava laki

Tämän sopimuksen tulkinnasta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti neuvotteluteitse. Mikäli tämä ei onnistu, riita alistetaan Keski-Suomen käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

Tätä sopimusta on tehty kaksi samasanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Jyväskylän taidemuseo Taiteilija

Jyväskylän taidemuseon johtaja

INVENTAARIONUMERO: inventaarionumero pääkirjasta, kaksi ensimmäistä numeroa yksilöi kokoelman (esim. Jyv. kaup. 01, STG 03) seuraavat yksittäisen teoksen, HUOM! ei ylimääräisiä nollia väliin

MUSEON TUNNUS: jätetään tyhjäksi

MUSEON NIMI: Jyväskylän taidemuseo

KOKOELMA: kokoelman nimi selväkielisenä,
esim. Jyväskylän kaupungin taidekokoelmat, Suomen taidegraafikot ry:n kokoelma

OMISTAJA: esim. Jyväskylän kaupunki, Suomen Taidegraafikot ry

OIKEUDELLINEN ASEMA: jätetään tyhjäksi

TEOKSEN HANKINTA: osto; lahjoitus; deponointi; vuosiluku; hankintapäätöksen numero; hankinnan valmistelija

TEOKSEN HANKINTAHINTA: hintatieto löytyy hankintapäätöksestä

VAKUUTUSARVO: vakuutusarvoa ei merkitä

HANKINTAPAIKKA JA TAPA: näyttelyn ja/tai gallerian nimi; näyttelyaika; näyttelypaikka; esim. Jyväskylän taiteilijaseuran vuosinäyttely; 3.2.-5.5.2002; Jyväskylän taidemuseo

HANKINTAPERUSTEET: lyhyt perustelu hankinnan valmistelijalta

SOPIMUKSET(DOC./PDF):

TAITEILIJAN NIMI: taiteilijan nimi muodossa Sukunimi, Etunimi; useammat taitelijat erotetaan puolipilkulla

TAITEILIJAN SUKUPUOLI: mies/nainen

TAITEILIJAN ELINAIKA: syntymävuosi-kuolinvuosi, mikäli taitelija vielä elää, jätetään viivan jälkeen tyhjä väli

TAITEILIJAN OSOITE: Keski-Suomi, mikäli taiteilija on keskisuomalainen, Suomi, mikäli taiteilija onsuomalainen, ulkomaalainen taitelija merkitään valtion nimi; taiteilijan kotipaikkakunta; tarkka osoite, mikäli on tiedossa

TEOKSEN NIMI: teoksen nimi siinä muodossa kun se on hankintapäätökseen merkitty; muut nimet (esim. suomennettu nimi) erotetaan puolipisteellä

TEOKSEN VALMISTUMISAIKA: valmistumisvuosi vuosilukuna

PAINOPAIKKA/PAINAJA: mikäli graafiikan vedoksen painanut muu kuin taiteilija itse

TEKNIIKKA JA MATERIAALIT: yleisestä yksilöityyn niin tarkasti kuin mahdollista, esim. maalaus; öljy, grafiikka; viivasyövytys; akvatinta; käsinehty paperi

TEOKSEN MITAT: korkeus x leveys; maalaus; mitta kiilakehyksestä, grafiikka: kolme mittaa, lehti, laatta, kuvan mitat; vain hätätilassa valoaukon mitta; veistos: korkeus, ääni- ja kuvatallenteet: kesto minuutteina

TEOKSEN LUOKITTELU: erota sanat toisistaan puolipisteellä; etene yleisestä yksilöityyn, käytä yksikön perusyksikköä esim. kasvi; puu; havupuu; mänty; vuorimänty; käpy, asetelma; esine; pöytä; pullo; viinipullo; kynttilä, ihminen; mies; nainen; poika

KUVAILU: vapaasanainen kuvailu teoksesta

SIGNEERAUS: taiteilijan signeeraus, paikka ja sisältö sellaisena kuin se työssä esiintyy, esim. ao; Mäkeläinen 89 (alhaalla oikealla signeeraus ja vuosiluku) ao= alhaalla oikealla, av= alhaalla vasemmalla, ak= alhaalla keskellä, yo= ylhäällä oikealla, jne.

MERKINNÄT TEOKSESSA: muut merkinnät, vrt. signeeraus, erottele teoksen eri paikoissa olevat merkinnät puolipisteella esim. yv; yo; , av; alla

TEOKSEN KUNTO: hyvä = täysin kunnossa oleva teos, kelpaa näytteille ja sijoitukseen, kohtalainen = näytteille kelpaava museon henkilökunnan tekemien ennaltaehkäisevien konservoinnin piiriin kuuluvien toimien jälkeen, huono = ei näytteille kelpaava ilman merkittävää konservointia

KONSERVOINTI: teoksen konservointi toimenpiteet; konservoija; konservointiaika

KEHYS/JALUSTA: on/ei; teoksen koko kehyksineen korkeus x leveys

KEHYKSEN KUNTO: hyvä = täysin kunnossa oleva kehys, pieniä pintavaurioita, jotka ei esteettisesti haittaa, eikä ole vaaraksi kehykselle, kohtalainen = näytteille kelpaava museon henkilökunnan tekemän puhdistuksen tai korjaustoimenpiteiden jälkeen, huono = rakenteellisesti huono, vaaraksi teokselle

MERKINNÄT KEHYKSESSÄ: vrt signeeraus ja merkinnät teoksessa

PROVENIENSSI: teoksen aikaisemmat vaiheet

SIJOITUSPAIKKA: merkitään yleisestä yksilöityyn, virasto; toimialue; tarkempi yksilöinti;

tarkka sijainti esim.; keskustan hammashoitola;huone 25; 2001/5 – 2006/6 (teos on sijoitettu toukokuussa 2001 ja palautettu huhtikuussa 2006);

rakentajantalo; tekninen palvelukeskus; pysäköinnin valvonta; huone 010; 2006/2 – (teos on sijoitettuna yksikössä helmikuusta 2006 lähtien)

HUOM! ei osoitetta tähän kenttään,

SIJOITUSPAIKAN OSOITE: katuosoite esim. Kauppakatu 25 ; 2001 – 2006: Hannikaisenkatu 11-13; 2006-

SIJOITUSPAIKAN YHT.HENK.: yhteyshenkilö muodossa Sukunimi, Etunimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite, myös aikaisemmat yhteyshenkilöt, vrt. sijoituspaikka

AIKAISEMMAT SIJ.PAIKAT: jätetään tyhjäksi

VALOKUVA: on/ei; tunnistuskuva

KUVAAJA: Sukunimi, Etunimi

KUVAUSAIKA: vuosi/kuukausi

KÄYTTÖOIKEUS: kuka omistaa kuvan oikeudet, jos omistaja ei ole museo

NEGATIIVINUMERO: rullan numero/ruudun numero, esim. 25/10

DIA: on/ei

TUNNISTUSKUVA: \\sivistystoimi\tdmpolydoc\kuvat\inventointinumero.jpg

LAATUKUVA: \\sivistystoimi\tdmpolydoc\teoskuvat\inventointinumero.tiff

NÄYTTELYT: joissa teos ollut esillä kokoelmaan hankinnan jälkeen; näyttelyn nimi; näyttelyaika; näyttelypaikka

esim. Heijastuksia; 3.2.-5.7.2002; Hämeenlinnan taidemuseo

VIITTEET MUIHIN TIEDOST.: viitteet arkisto- tms. tiedostoihin ja niiden yksilöinti

LISÄTIEDOT: tiedot, jotka eivät sijoitu muihin kenttiin esim. tiedot mahdollisista inventoinneista

SALATUT TIEDOT: esim. lahjoituksiin, testamentteihin jne. liittyvät tiedot

LÄHTEET: teokseen liittyvä kirjallinen materiaali, myös internet sivustoiden tiedot

LUETTELOIJA JA PVM: Sukunimi, Etunimi; vuosi/kuukausi
esim. Oikari, Jaana; 2008/3

Jyväskylän kaupunki Museopalvelut Jyväskylän taidemuseo Vapaudenkatu 28 PL 165, 40101 Jyväskylä
Jaana Oikari, kokoelma-amanuenssi 014-2664392, jaana.oikari@jkl.fi

TAIDETEOKSEN SIJOITUSSOPIMUS

SIJOITUSPAIKKA

osoite
yhteyshenkilö
yhteystiedot
kustannuspaikan numero

HINNOITTELU

Ensimmäiset neljä teosta	51 €
Seuraavat	14 €
yhteensä	
sijoitussuunnitelma	29 €
ripustus	35 €
yhteensä	

Jyväskylässä ___.___. 2016 _____

_____

TEOSTIEDOT

SIJOITUSEHDOT

Yleiset ehdot
Museo tekee Jyväskylän kaupungin omistamien taideteosten sijoituksia Jyväskylän kaupungin yksiköihin tai hyvin harkitusti alueella sijaitsevien valtion yksiköiden tiloihin. Museolla on oikeus lainata teoksia näyttelyihin sekä muihin museon tai kaupungin toimintaan liittyviin tarpeisiin ilman korvaavaa teosta. Yksikön yhdyshenkilö saa luovuttaa teokset ainoastaan museon edustajan allekirjoittamaa lainaus/palautustodistusta vastaan. Museolla on oikeus purkaa sijoitussopimus, jos teokset ovat alttiina vaurioitumiselle.Yksikön yhteyshenkilö vastaa teosten asianmukaisesta käsittelystä sekä tilojen turvallisuudesta. Taidemuseon henkilökunta opastaa ja auttaa tarpeen mukaan.

Kulut
Yksikkö vastaa sijoitukseen liittyvistä kuluista, joista on sovittu museon ja yksikön välillä. Kaikki sijoitukseen liittyvät kulut tulee vahvistaa etukäteen.

Korvausvelvollisuus
Museo vastaa teoksesta sisältäen kuljetuksen, normaalin kulumisen,
materiaalille luontaisen kulumisen, puhdistuksesta ja restaurointityöstä aiheutuneen
vahingon, sotaa vastaavasta tilanteesta ja ydinenergiasta aiheutuneet vahingot. Yksikkö korvaa omasta toiminnasta tai tiloistaan johtuvat vahingot. Menetyksen tai vahingon sattuessa yksikön yhteishenkilön tulee ilmoittaa välittömästi tapahtuneesta museon kokoelmahoitajalle.

Pakkaus ja kuljetus
Taidemuseo vastaa teosten pakkaamisesta ja kuljetuksista. Yksikkö vastaa kaikista pakkaamisesta ja kuljettamisesta liittyvistä kuluista sovitun mukaisesti.

Taideteoksista huolehtiminen ja esillepano
Teosten käsittelyyn koulutettujen ammattilaisten tulee huolehtia teosten esillepanosta.
Yksikön tulee varmistaa teosten turvallisuus. Teokset tulee säilyttää siinä kunnossa kuin ne ovat vastaanotettaessa, ja yksikön on huolehdittava niistä parhaalla mahdollisella tavalla. Yksikkö ei saa tehdä mitään muutoksia teosten kuntoon ilman taidemuseon suostumusta. Teoksia ei tule liikutella tai ripustaa uudelleen ilman museon suostumusta lukuun ottamatta hätätilannetta. Mikäli teoksen kunnossa havaitaan muutoksia, on asiasta viipymättä ilmoitettava museon kokoelmahoitajalle.

Ympäristö
Yksikkö huolehtii teosten turvallisesta ympäristöstä.

Turvallisuus
Yksikkö huolehtii teoksista parhaalla mahdollisella tavalla. Vahinkotapauksessa yksikön yhteyshenkilö ilmoittaa välittömästi tietoonsa tulleet vahingot museon kokoelmanhoitajalle. Mahdollisista konservointitoimenpiteistä neuvotellaan aina ensin museon kokoelmanhoitajan kanssa.

Jyväskylässä ___.___. 2016 _____

_____

OHJEITA TAIDETEOSTEN KÄSITTELEMISEEN

Taideteoksia tulee käsitellä valkoiset puuvillahansikkaat kädessä, koska sormien kosteus, rasvaisuus ja likaisuus jättävät tahroja teosten ja kehysten pintaan. Teoksia ei saa sijoittaa lämmönlähteiden läheisyyteen tai suoraan auringonvaloon. Mahdollisimman tasaiset kosteus- ja lämpötilaolosuhteet ennaltaehkäisevät teoksen vaurioitumista. Auringonvalo rasittaa materiaaleja ja haalistaa mm. maalauksen värejä. Teosta liikuteltaessa täytyy tarttua kehykseen tukevasti kahdelta reunalta, koska teokset ovat herkkiä kolhuille. Suunnitelkaa teosten siirrot huolellisesti, huomioikaa kalusteiden ym. terävät kulmat, oviaukkojen mataluus, ym. vaaratekijät. Teos vaatii ympärilleen suojatilan, ettei mikään hetkittäinkään osuisi tai nojaisi siihen. Puhdistukseen soveltuu tarvittaessa staattinen pölyhuisku, mutta ei milloinkaan

TAIDETEOKSEN LAINASOPIMUS

LAINAN ANTAJA

Nimi	Jyväskylän taidemuseo, PL 165, 40101 Jyväskylä
Osoite, josta nouto/palautus	Jyväskylän taidemuseon Holvi, Kauppakatu 23
Yhteyshenkilö ja yhteystiedot	Jaana Oikari, puh. 014 26 64392, 050 3118903

LAINAAJA

Nimi
Yhteystiedot
Yhteyshenkilö

NÄYTTELY

Näyttelyn nimi
Paikka
Laina-aika

TEOSTIEDOT

VAKUUTUS

☐ lainaksi saaja vakuuttaa teokset
☐ lainan antaja vakuuttaa teokset

KULUT

Kehystäminen/lasitus/valmistelu
Muut kulut

ERITYISEHDOT

Lainan antaja Jyväskylän taidemuseo	Lainaksi saaja
Päivämäärä	Päivämäärä
Lainan antajan allekirjoitus	Lainaksi saajan allekirjoitus

Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi Jyväskylän taidemuseolle ja yksi lainaksi saajalle.

LAINAEHDOT

Yleiset ehdot
Lainan antaja lainaa lainasopimuksessa (tai sen liitteessä) mainitut teokset tai teoksen. Lainattua teosta/teoksia voi käyttää vain tässä lainasopimuksessa määriteltynä aikana ja siinä määriteltyyn tarkoitukseen. Ne täytyy palauttaa lainan antajalle näyttelyn päätyttyä ilman viivästyksiä ja erillistä pyyntöä. Lainan saaja vastaa kaikista lainaan liittyvistä kuluista. Hänellä ei ole oikeutta lainata teosta/teoksia kolmannelle osapuolelle.

Kulut
Lainaksi saaja vastaa lainaan liittyvistä kuluista, joista on sovittu lainan antajan ja lainaksi saajan välillä Kaikki lainaan liittyvät kulut tulee vahvistaa etukäteen. Kummallakaan sopimuksen osapuolista ei ole oikeutta tehdä taloudellisia tai muita sitoumuksia toisen osapuolen puolesta ilman edeltävää sopimusta.

Korvausvelvollisuus
Lainaksi saaja vakuuttaa lainan naulasta naulaan periaatteella kaikkien riskien suhteen, sisältäen kuljetuksen, vakiopoikkeuksia lukuun ottamatta kuten normaali kuluminen, materiaalille luontainen kuluminen, puhdistuksesta ja restaurointityöstä aiheutunut vahinko, sotaa vastaava tilanne ja ydinenergiasta aiheutuneet vahingot. Lainan saajan on esitettävä lainan antajalle vakuutustodistus tai allekirjoitettu kopio ennen kuljetusten alkamista. Mikäli vahingonkorvausdokumentit eivät ole määritellyn riskin korvauksen mukaisia lainan antajalla on oikeus peruuttaa lainan kuljettaminen siihen saakka kunnes lainansaaja on ne oikaissut. Menetyksen tai vahingon sattuessa lainan antajalle tulee kertoa välittömästi tapahtuneesta.

Pakkaus ja kuljetus
Lainansaaja vastaa lainan kuljetuksista ja kustannuksista lopulliseen määräpaikkaan ja takaisin. Lainan antaja ja lainansaaja sopivat yhdessä kuljetusliikkeen valinnasta. Teokset tulee pakata tarkoitukseen sopivaan materiaaliin, joka antaa esineille parhaan suojan, ja ne on pakattava uudelleen samaan tai samankaltaiseen materiaaliin kuin vastaanotettaessa ellei lainan antaja valtuuta muuhun.

Esineistä huolehtiminen ja esillepano
Teosten käsittelyyn koulutettujen ammattilaisten tulee huolehtia esillepanosta lainansaajan henkilökunnan valvonnassa ja heillä tulee olla koulutus hätätilanteita varten. Lainan saajan tulee varmistaa jatkuva ja riittävä lainan suojaus. Esineet tulee säilyttää siinä kunnossa kuin ne ovat vastaanotettaessa, ja lainansaajan on huolehdittava niistä parhaalla mahdollisella tavalla. Lainan saaja ei saa tehdä mitään muutoksia lainaomaisuuden kuntoon ilman lainan antajan kirjallista suostumusta. Teoksia ei tule liikutella tai ripustaa uudelleen ilman lainan antajan suostumusta lukuun ottamatta hätätilannetta. Lainan antajan tulee tehdä kuntoraportti, joka kulkee esineen mukana, ja jonka lainansaaja täydentää vastaanottaessaan esineen. Mikäli lainan antaja ei voi toimittaa kuntoraporttia, niin silloin lainan saaja tekee raportin purkaessaan lainan omissa tiloissaan. Mikäli lainan kunnossa havaitaan muutoksia niin lainan antajalle on kerrottava siitä viipymättä.

Ympäristö
Lainaaja huolehtii näyttelyolosuhteiden ja turvallisuuden vastaavan kansainvälisesti hyväksyttyjä museaalisia normeja.

Turvallisuus
Lainaajan huolehtii teoksista kuten sen omiin kokoelmiin kuuluvista teoksista. Vahinkotapauksessa lainaaja ilmoittaa välittömästi tietoonsa tulleet vahingot lainan antajalle. Mahdollisista konservointitoimenpiteistä neuvotellaan aina ensin Jyväskylän taidemuseon edustajan kanssa.

Reproduktiot ja julkisuus
Jyväskylän taidemuseon lainaajalle toimittamaa kuva-aineistoa on oikeus julkaista vain näyttelyluettelossa ja näyttelyä koskevassa tiedottamisessa näyttelyn esilläolon ajan. Julkaisemisen yhteydessä on mainittava teos- ja taiteilijannimen lisäksi teoksen omistaja. Lainaaja vastaa tekijänoikeuslain mukaisesti tekijänoikeudellisista luvista ja korvauksista. Lainaaja maksaa kuvalainasta voimassaolevan hinnoitte-

lupäätöksen mukaisen kuvankäyttökorvausmaksun Jyväskylän taidemuseolle. Lehdistö ja lainaaja saavat näyttelyssä lainatusta teoksesta kuvata näyttelyä dokumentoivaa yleiskuvaa. Yleisö voi valokuvata näyttelyä ilman jalustaa. Lainaajan näyttelystä tehty julkaisu on toimitettava Jyväskylän taidemuseon kirjastoon.

Lähdemerkintä
Lainan antaja tulee mainita näytteille asetettaessa, näyttelyteksteissä, tiedonannoissa, kirjallisuudessa, markkinointimateriaalissa ja näyttelyluettelossa seuraavasti:

Irtisanominen, päättäminen
Lainan antaja voi irtisanoa lainasopimuksen tai minkä tahansa sen lauseke-ehdon lainan saajalle annettavalla kirjallisella ilmoituksella, joka astuu voimaan välittömästi, siinä tapauksessa jos lainan saaja on laiminlyönyt jotain lainasopimuksen velvoitetta.

Lainan antaja Jyväskylän taidemuseo	Lainaksi saaja
Päivämäärä	Päivämäärä
Lainan antajan allekirjoitus	Lainaksi saajan allekirjoitus

Tämä lainasopimus on tehty käyttäen lähdemateriaalina
Public NEMO Standard Loan Agreement